

**VIEŠOJI ĮSTAIGA
NACIONALINIS KRAUJO CENTRAS**

**VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS
NACIONALINIO KRAUJO CENTRO
2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2019 metai

TURINYS

I skyrius	Bendrosios nuostatos	3
II skyrius	Struktūra ir personalas.....	5
III skyrius	Donorų telkimas.....	7
IV skyrius	Donorų atranka ir kraujo paėmimas.....	8
V skyrius	Kraujo laboratorinis ištyrimas	13
VI skyrius	Kraujo ir kraujo komponentų ruošimas, nurašymas, išdavimas	15
VII skyrius	Farmacinė veikla.....	19
VIII skyrius	Kokybės kontrolė.....	20
IX skyrius	Audita ir išoriniai tikrinimai	25
X skyrius	Korupcijos prevencija	26
XI skyrius	Viešieji pirkimai	26
XII skyrius	Finansinė veikla.....	27
XIII skyrius	VšĮ Nacionaliniam kraujo centrui nustatytų 2018 metų veiklos siektinų užduočių įvykdymo ataskaita	29
XIV skyrius	Išvados.....	32
XV skyrius	VšĮ Nacionalinio kraujo centro 2019 metų planuojamos veiklos užduotys	32

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Viešoji įstaiga Nacionalinis kraujo centras yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos iš valstybės turto įsteigta viešoji asmens sveikatos priežiūros ne pelno įstaiga, teikianti asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir paslaugas, reikalingas asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui užtikrinti (aprūpina asmens sveikatos priežiūras įstaigas konservuotu krauju, jo komponentais bei kraujo preparatais).

Pagrindinis įstaigos veiklos tikslas – gerinti Lietuvos gyventojų sveikatą, mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą aprūpinant sveikatos priežiūros įstaigas krauju, jo kraujo komponentais ir vaistiniais preparatais, diegti Europos Sąjungos kokybės, saugumo ir veiksmingumo reikalavimus, skatinti neatlygintą kraujo donorystę.

Pagrindinės įstaigos veiklos sritys ir rūšys:

- **kraujo donorystės veikla** (kraujo perpylimo įstaigų ir kraujo bankų veikla), apimanti neatlygintinos kraujo donorystės skatinimą, donorų telkimą ir jų medicininę atranką, donorų kraujo ir jo sudedamųjų dalių surinkimą ir perdirbimą į kraujo komponentus bei jais aprūpinimą Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros įstaigas pagal pasirašytas sutartis;

- **medicinos laboratorijų veikla**, apimanti privalomųjų tyrimų kraujo ir kraujo sudedamųjų dalių donorams atlikimą, mokamų laboratorinių tyrimų paslaugų Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, gyventojams bei kitiems užsakovams teikimą.

Kitos įstaigos veiklos sritys – pagal VŠĮ Nacionalinio kraujo centro įstatus.

VŠĮ Nacionalinio kraujo centro misija - nuolat ir laiku aprūpinti Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientus saugiu, aukštos kokybės krauju, jo komponentais ir preparatais.

VŠĮ Nacionalinio kraujo centro vizija - būti nuolat atsinaujinančiu kraujo centru, atitinkančiu Europos Sąjungos reikalavimus kraujo centrams ir jų veiklai, ruošiančiu saugų kraują, jo komponentus ir preparatus iš neatlygintinų kraujo donorų kraujo bei atitinkančius Europos Sąjungos kokybės standartus.

VŠĮ Nacionalinio kraujo centro vadovybė įsipareigoja:

- užtikrinti VŠĮ Nacionalinio kraujo centro vykdomos veiklos produktų ir paslaugų klientams teikimą pagal jų poreikius bei galiojančių teisės aktų ir normatyvinių dokumentų reikalavimus;

- užtikrinti teikiamų paslaugų prieinamumą ir priimtinumą visoms Lietuvos sveikatos priežiūros įstaigoms bei visiems į kraujo centrą besikreipiantiems asmenims;

- naudoti tik tokias technologijas ir darbo priemones, kurios nustatyta tvarka aprobuotos ir leistos naudoti Lietuvoje;

- įtvirtinti griežtus kokybės ir saugos standartus, kad būtų užtikrintas surinkto žmogaus kraujo ir jo komponentų atitikimas reikalavimams;

- užtikrinti asmenų, besikreipiančių į kraujo centrą ar kraujo centro filialus, donorų, recipientų, gydymo įstaigų, klientų saugumą bei galimybę reikšti savo pageidavimus, skundus ir teisėtus reikalavimus;

- užtikrinti su klientu ir donoru susijusių duomenų konfidencialumą;

- įgyti kuo didesnę VŠĮ Nacionalinio kraujo centro teikiamų paslaugų vartotojų pasitikėjimą;

- užtikrinti kraujo centro darbuotojams saugias darbo sąlygas;

- sudaryti sąlygas kraujo centro darbuotojams kelti savo kvalifikaciją;

- palaikyti kokybės vadybos sistemą, užtikrinančią kraujo donorystės įstaigų kokybės sistemos standartų ir specifikacijų ir kraujo vaistinių preparatų reikalavimų įgyvendinimą, taikant kokybės planavimą, jos kontrolę, užtikrinimą ir tobulinimą pačioje kokybės sistemoje, geros praktikos ir geros gamybos praktikos principus;

- į kokybės vadybos sistemos diegimą, gerinimą, palaikymą bei reikiamų dokumentų ruošimą įtraukti kuo daugiau kraujo centro darbuotojų, tam skirti reikiamus išteklius;

- dirbti kokybiškai ir pilnai atsakyti už savo darbo rezultatus;

- skatinti ir propaguoti neatlygintą kraujo donorystę, didinti donorų visuomenės pripažinimą.

VŠĮ Nacionalinio kraujo centro adresai: Žolyno g. 34, LT 10210 Vilnius, tel. (8~5) 239 2444, įstaigos kodas 126413338, įstaigos internetinės svetainės adresas: www.kraujodonoryste.lt.

Viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro savininkas ir vienintelis dalininkas – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, kuri įgyvendina įstaigos dalininko teises ir pareigas.

Įstaiga yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo.

Viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro filialai įsteigti Klaipėdoje ir Panevėžyje:

- VŠĮ Nacionalinio kraujo centro Klaipėdos filialo adresas: Naikupės g. 28, LT 93194, Klaipėda, tel. (8~46) 36 5305, faksas: (8~46) 36 5181, įstaigos kodas 300131586.

- VŠĮ Nacionalinio kraujo centro Panevėžio filialo adresas: Nemuno g. 75, LT 37355, Panevėžys, tel./faksas (8~45) 43 0813, įstaigos kodas 300131636.

Filialai nėra juridiniai asmenys – VŠĮ Nacionalinis kraujo centras atsako pagal filialų prievoles ir filialai atsako pagal VŠĮ Nacionalinio kraujo centro prievoles.

Viešoji įstaiga Nacionalinis kraujo centras (toliau – VŠĮ NKC) turi licencijas bei pažymėjimus, reikalingas kraujo centro įstatuose bei filialų nuostatuose numatytai veiklai vykdyti:

VŠĮ NKC 2005 m. vasario 1 d. išduota Įstaigos asmens sveikatos priežiūros licencija Nr. 2913, suteikianti teisę teikti kraujo donorystės ir laboratorinės diagnostikos paslaugas bei atlikti tyrimus, nurodytus licencijoje. Veikla vykdoma veiklos adresais: Žolyno g. 34, Vilniuje, Nemuno g. 75, Panevėžyje ir Naikupės g. 28, Klaipėdoje.

VŠĮ NKC ir kraujo centro filialai Klaipėdoje ir Panevėžyje turi Visuomenės sveikatos centrų išduotus Leidimus – higienos pasus.

Teisę VŠĮ NKC užsiimti farmacine veikla – ruošti plazmą, naudojamą kaip pradinę medžiagą kraujo vaistiniams preparatams gaminti – suteikia Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT) 2005-11-17 d. išduota Gamybos licencija Nr. 0561.

Teisę VŠĮ NKC užsiimti didmeniniu vaistinių preparatų platinimu suteikia Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2010-12-21 d. išduota Didmeninio platinimo licencija Nr. 0818. Licencijos objektas – žmonėms skirti vaistiniai preparatai.

VŠĮ NKC įdiegta ir veikia kokybės vadybos sistema, atitinkanti tarptautinio standarto ISO 9001:2015/LST EN ISO 9001:2015 reikalavimus. Sritis – kraujo komponentų ir preparatų gamyba ir jų tiekimas sveikatos priežiūros įstaigoms.

Įstaiga savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos, Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų, Lietuvos Respublikos farmacijos, Lietuvos Respublikos kraujo donorystės ir kitais įstatymais, reglamentuojančiais kraujo donorystės įstaigų veiklą, Europos farmakopėjos reikalavimais, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymais, Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos viršininko įsakymais, VŠĮ NKC įstatais, VŠĮ NKC Klaipėdos ir Panevėžio filialų nuostatais, VŠĮ NKC direktoriaus, VŠĮ NKC filialų direktorių įsakymais, kitais norminiais teisės aktais, reglamentuojančiais kraujo donorystės įstaigų veiklą.

VŠĮ NKC asmens sveikatos priežiūros įstaigoms konservuotą kraują, kraujo komponentus teikia sutarčių su šiomis įstaigomis pagrindu. Asmens sveikatos priežiūros įstaigos, siekdamos įsigyti joms reikalingus kraują, kraujo komponentus, vykdo viešojo pirkimo procedūras.

VŠĮ NKC sutarties su Vilniaus teritorine ligonių kasa pagrindu gauna tikslines lėšas Neatlygintinos kraujo donorystės programos įgyvendinimui.

VŠĮ NKC ruošiamas konservuotas kraujas ir perdirbamas į šiuos kraujo komponentus: eritrocitus be leukocitų pridėtiniame tirpale, nuplautus eritrocitus, šviežiai šaldytą plazmą, šviežiai šaldytą plazmą be leukocitų, krioprecipitatą, VŠĮ NKC taip pat ruošiami trombocitai, gauti aferezės būdu, be leukocitų, trombocitai, gauti aferezės būdu, be leukocitų pridėtiniame tirpale, sukauptieji trombocitai, gauti iš konservuoto kraujo, be leukocitų, sukauptieji trombocitai, gauti iš konservuoto kraujo, be leukocitų pridėtiniame tirpale. Asmens sveikatos priežiūros įstaigoms užsakius, kraujo komponentai gali būti apšvitinti.

VŠĮ NKC teikia mokamas paslaugas fiziniams ir juridiniams asmenims.

VŠĮ NKC įdiegta ir veikia kokybės vadybos sistema, kurioje integruoti Kraujo donorystės įstaigų geros praktikos, tarptautinio standarto ISO 9001:2015 / LST EN ISO 9001:2015, Geros gamybos praktikos bei Geros vaistų platinimo praktikos nuostatai ir reikalavimai.

VšĮ NKC įdiegta ir veikiančia kokybės vadybos sistema siekiama užtikrinti Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų savalaikį aprūpinimą kokybiškais ir saugiais kraujo komponentais, kokybišką donorų, tiekėjų ir klientų aptarnavimą, kuris paremtas profesine kraujo centro darbuotojų kvalifikacija bei etika. Kokybės sistemos principų įgyvendinimas ir kokybės valdymas pagrįstas geros gamybos praktikos pagrindiniais principais bei donorų ir klientų pateiktų pastabų ir pageidavimų dėl teikiamos produkcijos, paslaugų bei aptarnavimo kokybės ir kiekio analize.

Valdant kokybės vadybos sistemą bei gerinant jos rezultatyvumą, VšĮ Nacionalinio kraujo centro vykdoma veikla suskirstyta į procesus. Už VšĮ NKC kokybės vadybos sistemos proceso valdymą vidaus teisės aktų nustatyta tvarka atsakinga kiekvienam procesui sudaryta proceso valdymo grupė, kuriai vadovauja proceso vadovas.

VšĮ NKC valdymo organas yra kraujo centro Administracija, kuri savo darbą organizuoja ir kraujo centro veiklą koordinuoja vadovaudamasi VšĮ NKC direktoriaus (Administracijos vadovo) įsakymu patvirtintu Administracijos darbo reglamentu.

Kraujo centre sudaryta Stebėtojų taryba, kuri yra patariamasis organas.

VšĮ NKC siekia gilinti gydymo įstaigų asmens sveikatos priežiūros specialistų, užsiimančių transfuzine veikla, profesines žinias, dalintis gerąja užsienio šalių kraujo tarnybų praktika, pristatant transfuziologijos bei kraujo donorystės sektoriaus naujienas. Tuo tikslu kasmet tradiciškai rengiamos specializuotos mokslinės – praktinės konferencijos. 2018 m. rudenį mokslinė - praktinė konferencija „Šiuolaikinė kraujo komponentų transfuzija – nuo donoro iki recipiento“, buvo rengta bendradarbiaujant su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligonine Kauno klinikomis ir Vilniaus universitetu. Konferencija dialogui apie kraujo donorystę ir jos aktualijas pirmą kartą subūrė ne tik Lietuvos sveikatos priežiūros specialistus ir mokslininkus, bet ir Europos kraujo aljanso (European Blood Alliance) atstovus. Renginyje dalyvavo daugiau kaip 300 sveikatos priežiūros specialistų, kitų medicinos darbuotojų, neatlygintinos kraujo donorystės skatintojų ir savanorių.

2018 m. spalio mėn. pirmą kartą per 12 narystės Europos kraujo aljanso metų VšĮ NKC iniciatyva metinis Europos kraujo aljanso šalių narių susitikimas surengtas Lietuvoje. Pasak užsienio ekspertų, mūsų šalis pasirinkta todėl, kad, organizuojant neatlygintą kraujo donorystę, per kelerius metus pasiekė didelį progresą. Susitikimo metu buvo pristatyta kraujo donorystės raida ir pasiekimai Lietuvoje, apibendrinta patirtis, padėjusi pasiekti tokį ryškų proveržį neatlygintinos donorystės rodikliuose.

II SKYRIUS STRUKTŪRA IR PERSONALAS

Vadovaujantis viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro įstatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. V-152 „Dėl viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro įstatų patvirtinimo“, visuotinis dalininkų susirinkimas tvirtina VšĮ NKC valdymo struktūrą ir pareigybių sąrašą.

VšĮ NKC ir filialų struktūros pateiktos VšĮ Nacionalinio kraujo centro internetinėje svetainėje adresu http://v2.kraujodonoryste.lt/top_menu/apiemus/struktura/

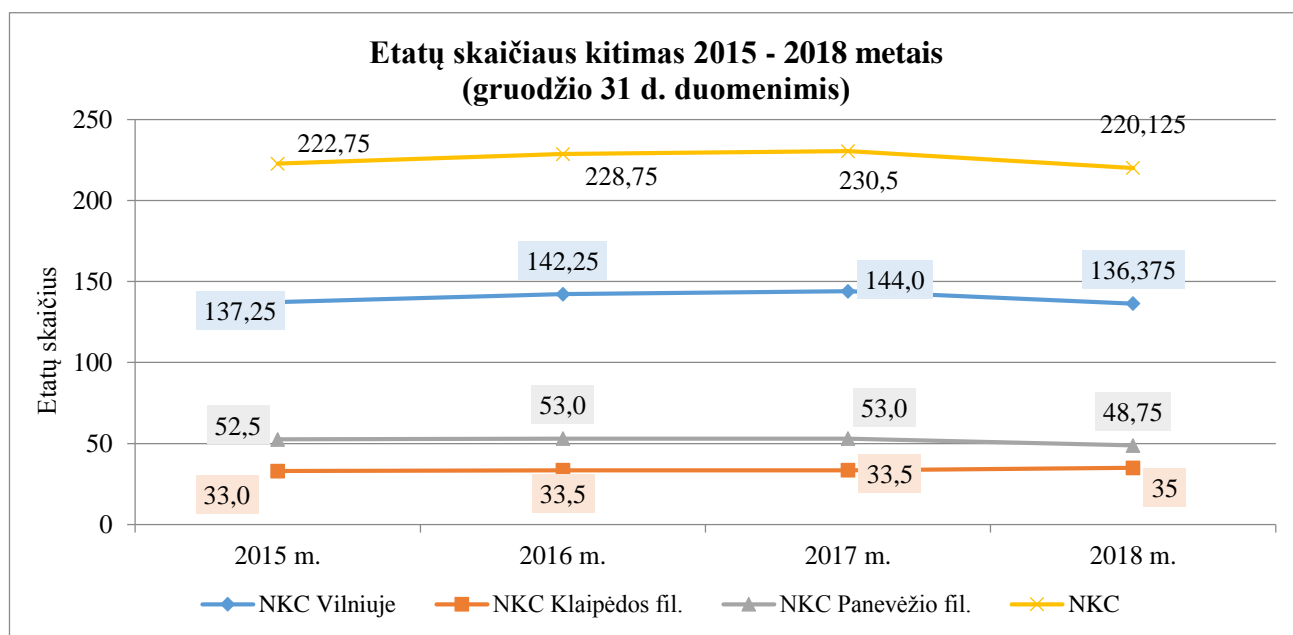
2018 m. sausio 1 dienai VšĮ NKC buvo patvirtinta 230,5 etato ir dirbo 222 darbuotojai. 2018 m. gruodžio 31 dienai VšĮ NKC buvo patvirtinta 220,125 etato ir dirbo 214 darbuotojų. VšĮ NKC etatų ir fizinių asmenų pasiskirstymas 2018 m. gruodžio 31 d. pagal pareigybes parodytas 1 lentelėje.

1 lentelė. Etatų ir fizinių asmenų pasiskirstymas 2018 m. gruodžio 31 d. pagal pareigybes

Eil. Nr.	Pareigybės pavadinimas	Iš viso	
		Užimtų etatų skaičius	Fizinių asmenų skaičius
1.	Administracijos darbuotojai	11,0	12
2.	Gydytojai	14,0	20
3.	Medicinos biologai (biologai)	6,0	6
4.	Skyrių vedėjai	9,0	10
5.	Slaugos specialistai (t. sk. bendrosios praktikos slaugytojai donorų organizavimui ir kita)	56,75	59
6.	Technologai (t. sk. technologas – administratorius, vyresnysis technologas, technologo padėjėjas, klinikos laborantas, klinikos laborantas - registratorius)	23,5	27
7.	Donorų organizatoriai (donorų organizatoriai – vadybininkai)	8,75	11
8.	Kitas kvalifikuotas personalas (projektų vadovas, juristai, administratoriai, specialistai, auditoriai, buhalteriai, inžinieriai, apskaitininkai, koordinatoriai, archyvarai, vaistininkas ir kita)	34,75	37
9.	Kitas personalas (valytojai, budėtojai, sandėlininkas, operatoriai, darbininkai, vairuotojai, ekspeditoriai, donorų dokumentų tvarkytojai, registratoriai, kasininkas ir kita)	37,5	32
Iš viso:		201,25	214

Etatų skaičiaus kitimas VšĮ NKC 2015 – 2018 metais parodytas 1 paveiksle.

1 paveikslas

Į VšĮ NKC 2018 metais buvo priimta 20 darbuotojų (iš jų VšĮ NKC Vilniuje – 16, VšĮ NKC Panevėžio filiale – 1, VšĮ NKC Klaipėdos filiale – 3), 2018 metais buvo atleista 28 darbuotojai (iš jų VšĮ NKC Vilniuje – 21, VšĮ NKC Panevėžio filiale – 4, VšĮ NKC Klaipėdos filiale – 3). Darbuotojų kaitos rodiklis VšĮ NKC 2018 metais buvo 11 % (Darbuotojų kaitos įstaigoje rodiklis apskaičiuotas

vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. V-1019 nustatyta darbuotojų kaitos įstaigoje rodiklio skaičiavimo metodika, pagal kurią darbuotojų kaitos rodiklis apskaičiuojamas sudedant atleistųjų ir naujai priimtų darbuotojų skaičius, gautą rezultatą padalinant iš dviejų ir išreiškiant procentais nuo dirbančiųjų skaičiaus paskutinę metų darbo dieną).

Visi VŠĮ NKC sveikatos priežiūros specialistai turi reikalingas galiojančias licencijas. Darbuotojai, kuriems pavestų funkcijų atlikimui reikalingi atitinkami pažymėjimai, yra išklause atitinkamus mokymo kursus ir turi tai patvirtinančius pažymėjimus (darbų saugos, liftininko ir kt.). VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre gydytojų, medicinos biologų, bendrosios praktikos slaugytojų, technologų (klinikos laborantų) kvalifikacijos planai tvirtinami VŠĮ NKC direktoriaus, centro filialuose – filialų direktorių įsakymais. VŠĮ NKC vyksta darbuotojų pirmos ir antros pakopų vidiniai tęstiniai Geros gamybos praktikos, Geros praktikos, Geros vaistų platinimo praktikos mokymai. Šių mokymų planas – grafikas tvirtinamas VŠĮ NKC direktoriaus įsakymu.

VŠĮ NKC priėmus naują darbuotoją, pradėjus naudoti naujai įsigytą įrangą, naujas darbo priemones, pasikeitus darbuotojo darbo vietai, vyksta vidiniai mokymai darbo vietos principu, kurie įforminami aktu. Priėmus naują darbuotoją ar darbuotoją perkėlus į kitą darbo vietą, sudaroma mokymo programa, paskiriami už šio darbuotojo apmokymą atsakingi darbuotojai - darbuotojui savarankiškai atlikti jam pavestą darbą (funkcijas) leidžiama tik darbuotojui apsimokius darbo vietos principu ir direktoriaus įsakymu sudarytai komisijai patikrinus šio darbuotojo žinias ir praktinius įgūdžius bei atsižvelgiant į mokymo žinių ir praktinių įgūdžių patikrinimo rezultatus, komisijai priėmus sprendimą dėl darbuotojo galimybės dirbti savarankiškai. Pradėjus naudoti naują įrangą, naujas darbo priemones ar reagentus, darbuotojų apmokymus praveda šias priemones pateikusių įmonių atstovai.

VŠĮ NKC darbuotojai 2018 metais kvalifikaciją kėlė kitų mokymo įstaigų bei organizacijų organizuojamuose seminaruose, dalyvavo seminaruose, konferencijose, kursuose, apimančiuose kraujo donorystės, laboratorinės diagnostikos, farmacinę veiklas, personalo valdymą, dokumentų valdymą, viešuosius pirkimus, buhalterinę apskaitą, darbų saugą ir kt. VŠĮ NKC darbuotojai kraujo centre Vilniuje organizavo ir vedė Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro mokymo ciklą kursus, skirtus kitų įstaigų darbuotojams.

Kraujo centro darbuotojams sudarytos tinkamos darbo sąlygos, darbuotojai aprūpinami asmeninėmis apsaugos priemonėmis, periodiškai tikrinasi sveikatą teisės aktuose nustatyta tvarka bei periodiškumu.

III SKYRIUS DONORŲ TELKIMAS

Pagrindiniai uždaviniai telkiant donorus yra užtikrinti reikiamą donorų skaičių, tuo užtikrinant pakankamą kraujo komponentų skaičių išdavimui į asmens sveikatos priežiūros įstaigas, išlaikyti jau esamus donorus, skatinti donorų grįžtamumą, skatinti neatlygintiną kraujo donorystę, informuoti visuomenę apie neatlygintinos donorystės svarbą, atlikti medicininę donorų atranką teisės aktuose nustatyta tvarka.

Siekiant, kad būtų surinktas pakankamas kraujo kiekis, VŠĮ NKC mobilūs kraujo ėmimo punktai pastoviai veikia Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir Šiauliuose, taip pat organizuojamos išvykos į kitus mobilius kraujo ėmimo punktus.

Tam, kad užtikrinti ruošiamų kraujo produktų kokybę bei saugumą, VŠĮ NKC ir kraujo centro filialuose užtikrinta kvalifikuota donorų atranka ir sukurta kiekvienos kraujo donacijos susekamumo sistema.

Siekiant pritraukti bei išlaikyti neatlygintinus kraujo donorus, ieškoma naujų renginių formų ir donorams patogių vietų rengti neatlygintinos kraujo donorystės akcijas, todėl stengiamasi donorystės akcijas rengti viešose erdvėse.

Pagrindiniai 2018 metais organizuoti renginiai ir konferencijos: Neatlygintinos kraujo donorystės turas per Lietuvą, VŠĮ NKC Garbės donorų apdovanojimai, mokslinė - praktinė konferencija „Šiuolaikinė kraujo komponentų transfuzija – nuo donoro iki recipiento“, projektas „Aš dalinuosi gerumu“.

Neatlygintinos kraujo donorystės turas per Lietuvą buvo skirtas Lietuvos Valstybės atkūrimo 100-sioms metinėms. Turo renginiai, kartu su šūkiu „Būk čia dėl kitų, duok kraujo, dalinkis gyvenimu“, globojami dainininko, visuomenės veikėjo ir vieno aktyviausių kraujo donoro Gabrieliaus Liaudansko Svaro, apkeliavo beveik visą Lietuvą. Renginių metu ne tik vyko kraujo donorystės akcijos, bet ir buvo apdovanoti Donorystės žymūnai bei Nusipelnusio donoro vardą gavę donorai. Turo metu aplankytas 51 Lietuvos miestas, sulaukta 4 177 asmenų, pageidavusių duoti kraujo, iš jų 3 143 asmenys tapo kraujo donorais.

VšĮ NKC Garbės donorų apdovanojimų iškilminga ceremonija vyko Vilniaus Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose. Renginyje dalyvavo kraujo donorai iš visos Lietuvos, LR sveikatos apsaugos ministerijos atstovai, Lietuvos gydymo įstaigų atstovai, pasveikę pacientai, jų artimieji bei donorystės savanoriai. Šiais metais net 111 donorų suteiktas Garbės donoro vardas.

VšĮ NKC centro atstovai dalyvavo Tarptautiniame jaunimo forume (International Youth Forum of IFBDO/FIODS), vykusiame Portugalijoje, Aveiro mieste. Kasmetiniame renginyje, kartu su kitais 50 atstovų iš skirtingų pasaulio valstybių, buvo dalinamasi gerąja patirtimi įtraukiant jaunimą aktyviai dalyvauti kraujo donorystės veikloje ir skatinti savanorystę.

Projektas „Aš dalinuosi gerumu“ įgyvendinamas, siekiant skatinti teigiamą jaunimo požiūrį į neatlygintą kraujo donorystę. Projekto įgyvendinimo metu visi kraujo donorai, atsisakę už dovanojamą kraują jiems priklausančios simbolinės dovanėlės, turėjo galimybę atlikti ir dar vieną gerą darbą – t. y. paskirti tą dovanėlę vaikams. Pačių kraujo donorų iniciatyva gimęs projektas, kurį ėmėsi vystyti VšĮ NKC, jau gali pristatyti ir pirmojo etapo rezultatus: sausio mėnesį startavęs projektas sulaukė net 279 dosnių žmonių, kurių dėka toks pat skaičius vaikų džiaugėsi galimybe pirmą kartą savo gyvenime apsilankyti kino teatre ir pažiūrėti mėgstamą filmą. 279 kino bilietai į Forum Cinemas kino centrus buvo įteikti savanoriškoms organizacijoms „Lietuvos Caritas“ ir „Gelbėkit vaikus“, kurios, pažinodamos labiausiai dėmesio stokojančias ir vargstančias šeimas bei jų artimuosius, tikslingai padovanojo bilietus ir pasirūpino, kad vaikai galėtų pasidžiaugti pramoga kine. Projektas tęsiamas toliau. VšĮ NKC kraujo aukojantys donorai gali bet kada pareikšti norą vaikams dovanoti savo kino bilietą, gaunamą kaip padėką už atliktą gerą darbą.

Įvairiuose Lietuvos miestuose, miestų šventėse, parodose ir kituose renginiuose buvo suorganizuota ir kitų neatlygintinos kraujo donorystės skatinimo akcijų.

VšĮ NKC (NKC Vilniuje, Panevėžyje ir Klaipėdoje) didelis dėmesys skiriamas visuomenės edukacijai – švietimui apie kraujo donorystę: reguliariai vedamos ekskursijos žmonių grupėms, kurių nariai nori su kraujo donoryste susipažinti iš arčiau, domisi tuo, kur kraujas keliauja po paėmimo, t. y. nori pamatyti visą kraujo kelią (2018 metais prarastos 65 ekskursijos), taip pat skaitomos paskaitos įvairiose Lietuvos ugdymo įstaigų bendruomenėse, įmonių kolektyvuose (2018 metais perskaitytos 95 paskaitos).

Įgyvendinant Neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo 2016-2020 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. V-887 „Dėl Neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo 2016–2020 metų programos patvirtinimo“, buvo organizuojami ne tik specialūs renginiai, kraujo donorystės akcijos, bet ir įsigtos neatlygintinų kraujo donorų skatinimo priemonės (sieniniai kalendoriai, raktų pakabukai, knygos, puodeliai, rašikliai, hematogenai, bilietai į kiną ir t.t.), organizuotas kraujo donorystės aktualijų viešinimas spaudoje, socialiniame tinkle, viešajame transporte.

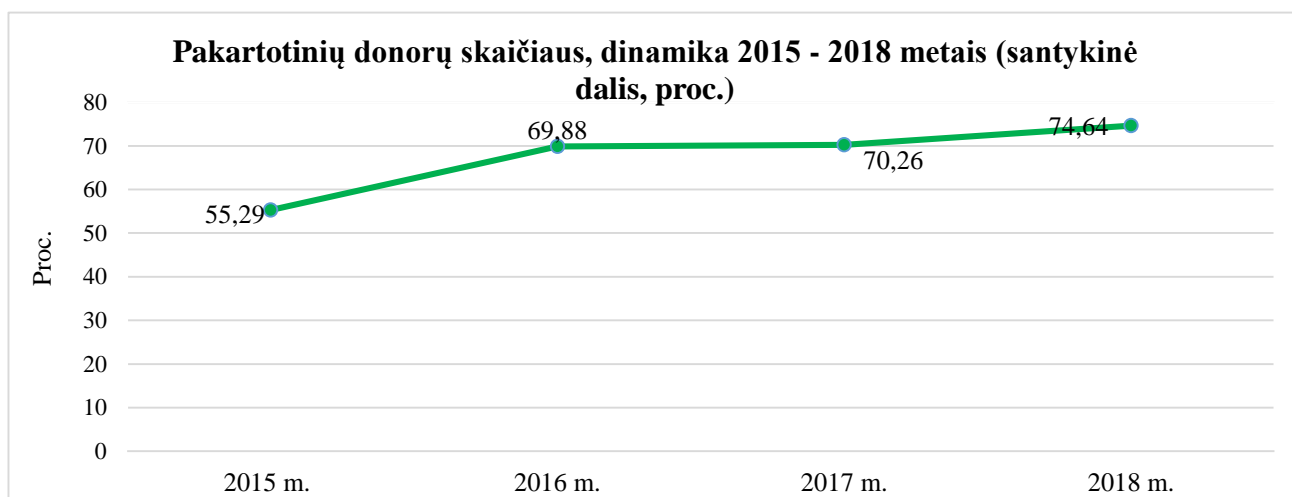
IV SKYRIUS DONORŲ ATRANKA IR KRAUJO PAĖMIMAS

VšĮ NKC 2018 metais kraujo ar jo sudėtinių dalių davė 43 527 donorai, iš jų 11 039 asmenys (25,4 %) donorais tapo pirmą kartą.

Pakartotinai kraujo ir jo sudėtinių dalių duodantys donorai sudaro beveik 75 proc. visų donorų. Pastaruosius keletą metų pakartotinių donorų dalis nuolat augo - pakartotinių donorų procentinės

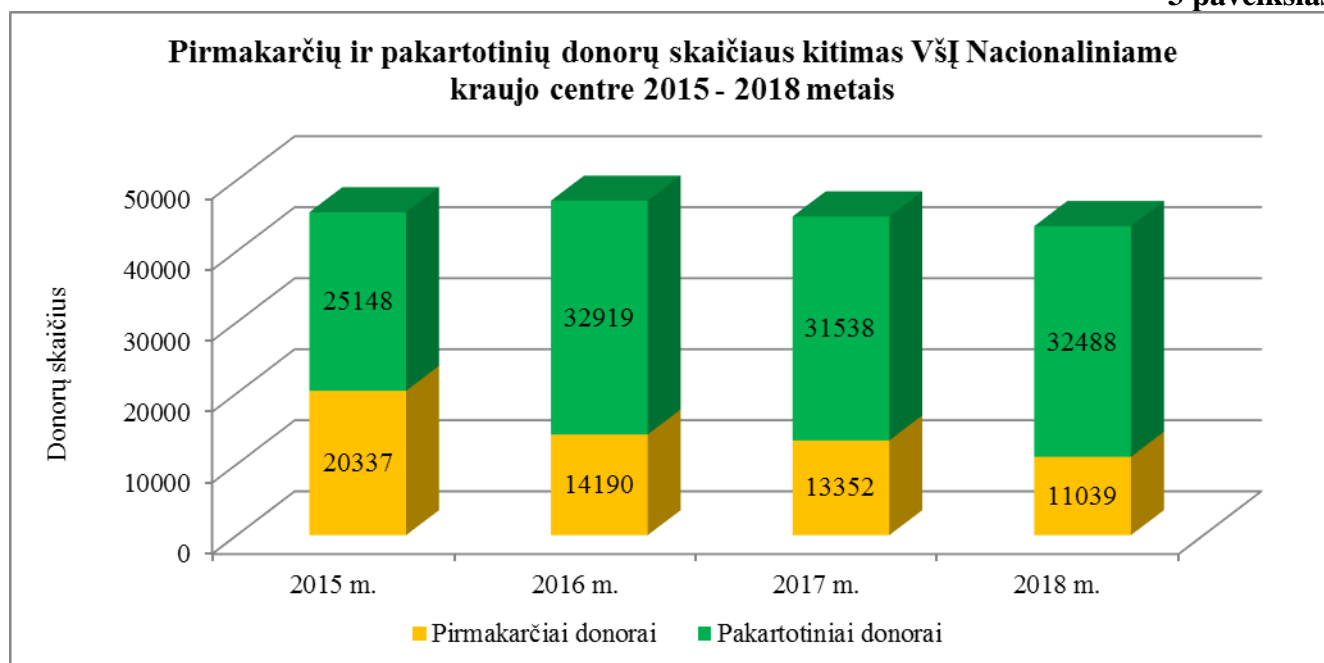
dalies, skaičiuojant nuo bendro tų metų donorų skaičiaus, dinamika 2015 – 2018 metais teikiama 2 paveiksle.

2 paveikslas

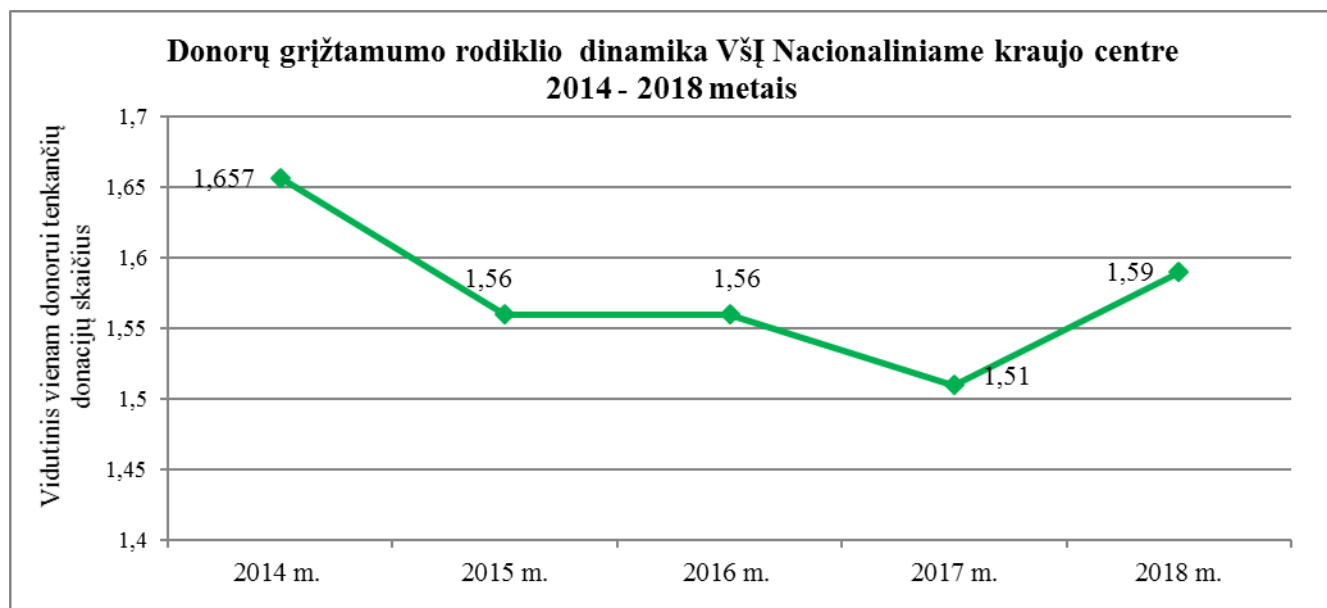
Siekiant suformuoti pakankamą grupę donorų, dalyvaujančių neatlygintinos donorystės veikloje ir nuolat dovanojančių kraujo, labai svarbu pritraukti kuo daugiau žmonių, kurie aktyviai įsijungtų į donorystės veiklą. Pastaraisiais metais pakartotinai duodančiųjų kraujo donorų skaičius didėjo, keitėsi ir VšĮ NKC donorų grupės sudėtis. 2015 metais pakartotinai duodančiųjų kraujo santykinė dalis sudarė 55 proc., o 2018 metais pakartotinai duodantieji kraujo donoriai sudarė apie 75 proc. (duomenys apie pirmakarčių ir pastovių donorų santykio kitimą 2015 – 2018 metais teikiami 3 paveiksle). 2018 metais VšĮ NKC pakartotinai duodančiųjų kraujo donorų buvo 32 488.

3 paveikslas

2018 metais, didėjant pakartotinių donorų skaičiui, gerėjo ir donorų grįžtamumo rodiklis (vidutinis vienam donorui tenkančių donacijų skaičius). Vidutinis donacijų skaičius tenkantis vienam donorui 2018 metais sudarė 1,59 donacijos, rodiklio dinamika per pastaruosius penkerius metus teikiama 4 paveiksle.

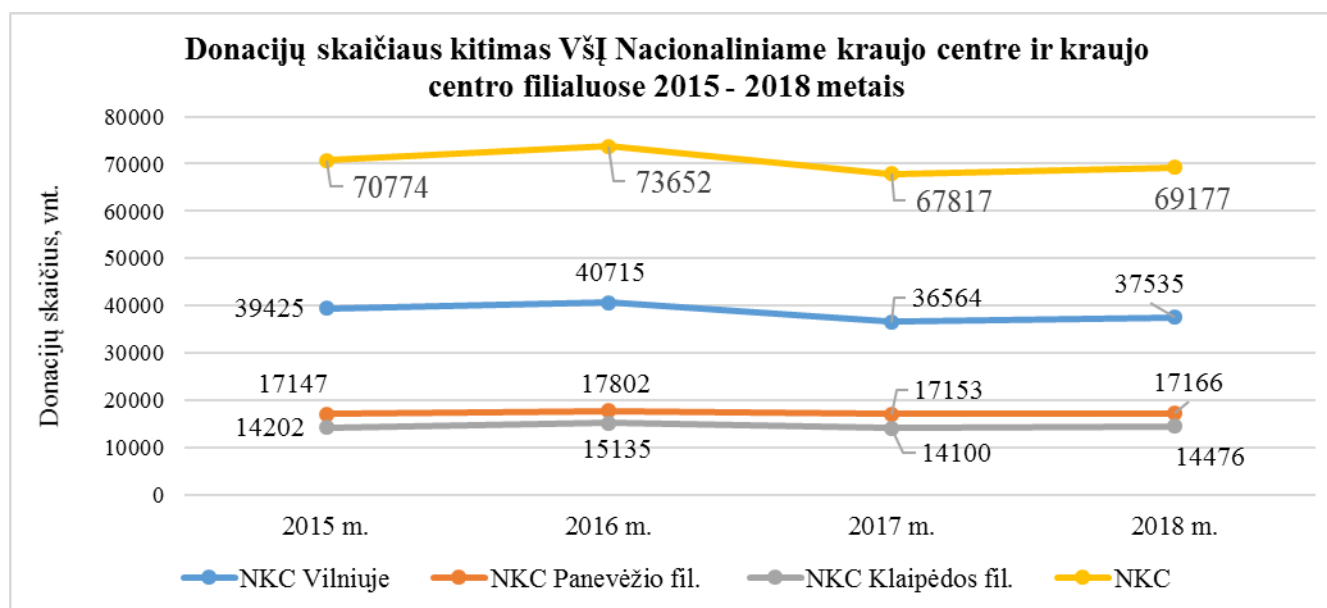
4 paveikslas

VšĮ NKC 2018 metais buvo atliktos 69 177 konservuoto kraujo ir jo sudėtinių dalių donacijos. Visi donorai kraujo ir jo sudėtinių dalių dovanojo neatlygintinai. 2018 metais VšĮ NKC buvo paimta 69082 kraujo ir 95 aferezės būdu gautų trombocitų donacijos. Lyginant su praėjusiais metais, donacijų skaičius padidėjo 2 proc.

Kraujo ir jo sudėtinių dalių donacijų skaičiaus kitimas VšĮ NKC 2015 – 2018 metais pateikiamas 5 paveiksle.

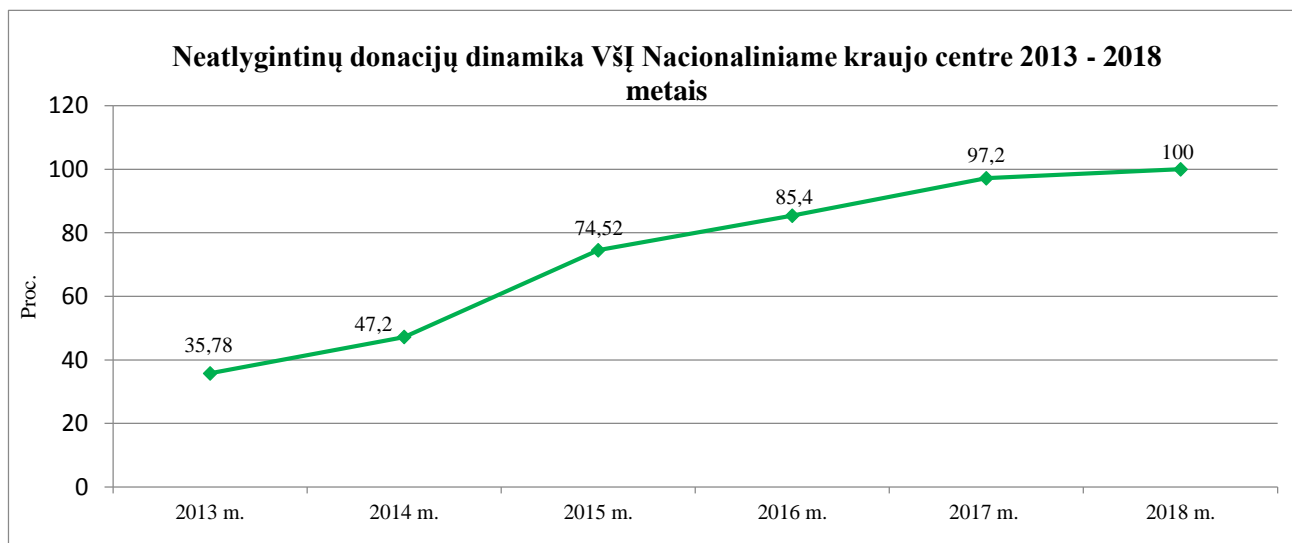
5 paveikslas

2018 metais VšĮ NKC pasiekė reikšmingų rezultatų įgyvendinant neatlygintą kraujo ir jo sudėtinių dalių donorystę. Dvejais metais anksčiau nei numatyta Neatlygintos kraujo donorystės propagavimo 2016 – 2020 metų programoje (patvirtinta 2015-07-24 LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr.V-887) pasiekta neatlyginta donorystė. 2018 metais gydymo įstaigos buvo aprūpinamos kraujo komponentais, VšĮ NKC paruoštais iš neatlygintinai paaukoto kraujo.

Neatlygintos donorystės plėtojimas VšĮ NKC per pastaruosius šešerius metus teikiamas 6 paveiksle.

6 paveikslas

Higienos instituto duomenimis, donacijos, paimtos VšĮ NKC, sudaro apie 70 proc. visų šalies kraujo donorystės įstaigose paimtų donacijų.

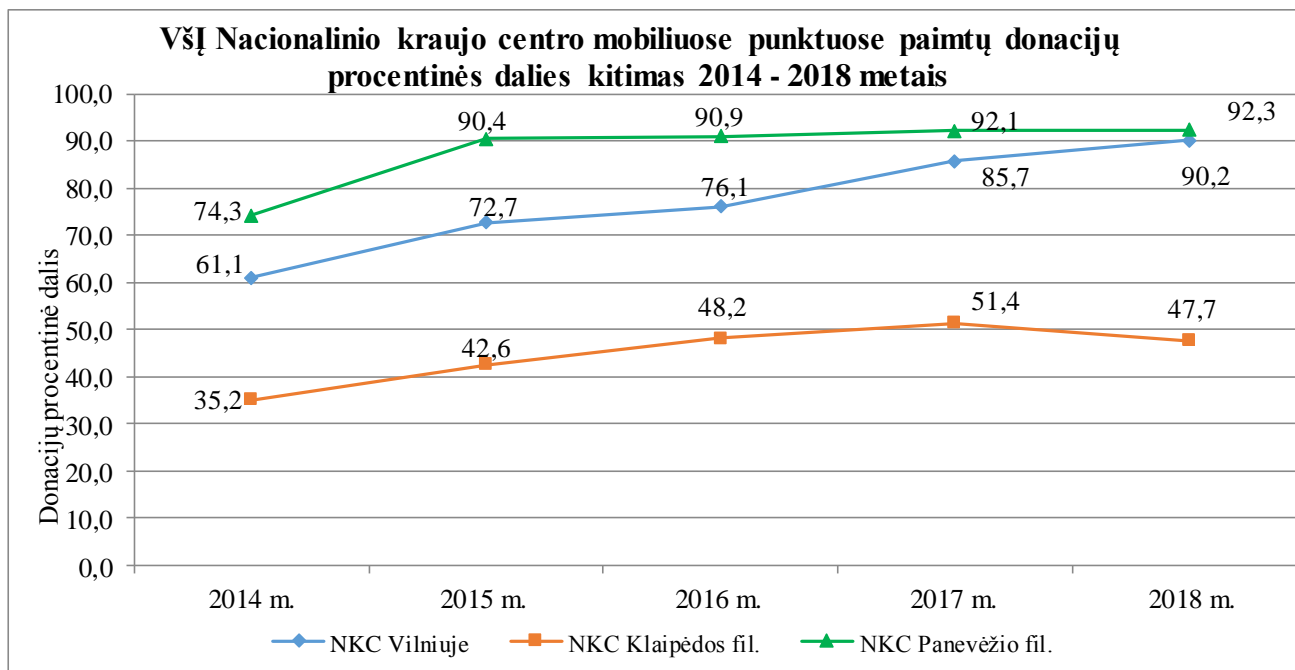
Siekiant užtikrinti reikiamą surenkamo kraujo ir jo dalių kiekį, kurio pakaktų paruošti ir pateikti asmens sveikatos priežiūros įstaigoms gydymui reikalingus kraujo komponentus, VšĮ NKC kraujo surinkimo veiklą plėtoja ne tik centre Vilniuje, filialuose Panevėžyje ir Klaipėdoje, o taip pat nemaža dalis kraujo donacijų surenkama kraujo donorystės akcijose - mobiliuose punktuose. Kraujo donorystės akcijos organizuojamos visoje šalies teritorijoje, yra įsteigti keturi nuolat veikiantys mobilieji kraujo surinkimo punktai Vilniuje, Panevėžyje, Šiauliuose, Kaune. Kraujo donorystės akcijose, mobiliuose punktuose surenkama apie 82 proc. visų donacijų (žiūr. 2 lentelę).

2 lentelė. 2018 metų duomenys apie VšĮ Nacionalinis kraujo centras paimtų donacijų pasiskirstymą pagal surinkimo vietas

	Donacijų skaičius kraujo centre (donacijų dalis, proc.)	Donacijų skaičius mobiliuose punktuose (donacijų dalis, proc.)	Donacijų skaičius iš viso
VšĮ Nacionalinis kraujo centras Vilniuje (Žolyno g. 34, Vilnius)	3686 (9,8%)	33849 (90,2%)	37535 (100%)
VšĮ Nacionalinio kraujo centro Klaipėdos filialas (Naikupės g. 28, Klaipėda)	7575 (52,3%)	6901 (47,7%)	14476 (100%)
VšĮ Nacionalinio kraujo centro Panevėžio filialas (Nemuno g. 75, Panevėžys)	1315 (7,7%)	15851 (92,3%)	17166 (100%)
VšĮ Nacionalinio kraujo centras, iš viso	12576 (18,2%)	56601 (81,8%)	69177 (100%)

Konservuoto kraujo donacijų, VŠĮ NKC ir kraujo centro filialų 2014 – 2018 metais paimtų mobiliuose punktuose, procentinės dalies kitimas parodytas 7 paveiksle.

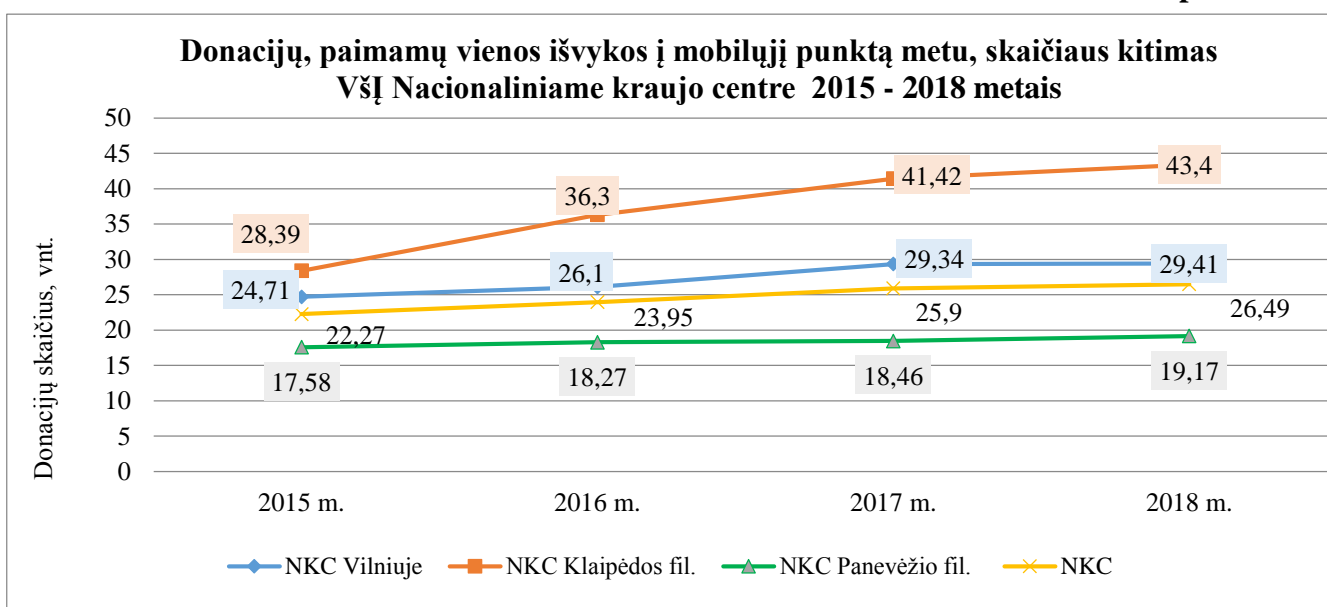
7 paveikslas

VŠĮ NKC 2018 metais suorganizavo 2 137 kraujo donorystės akcijas, kurių metu mobiliuose punktuose buvo paimta 56 601 kraujo donacija. Mobiliuose punktuose surenkamų donacijų dalis per pastaruosius penkerius metus padidėjo nuo 50 proc. iki 82 proc.

2018 metais donorystės kraujo donorystės akcijų / mobiliųjų punktų efektyvumo rodiklis (vidutinis donacijų skaičius paimamas vienoje kraujo donorystės akcijoje / mobiliajame punkte) siekė 26,5 donacijos/kraujo donorystės akcijoje. Per pastaruosius ketverius metus donorystės išvykų efektyvumas nuolat didėjo (nuo 22,3 donac./išvykai 2015 m. iki 26,5 donac./ kraujo donorystės akcijoje 2018 m.). 8 paveiksle pateikiama donorystės veiklos išvykose efektyvumo rodiklio dinamika 2015 – 2018 metais.

8 paveikslas

V SKYRIUS KRAUJO LABORATORINIS IŠTYRIMAS

Pagrindiniai tikslai ir uždaviniai tiriant donorų kraują yra laiku ir kokybiškai iširti visą VŠĮ NKC ir kraujo centro filialuose paimtą donorų kraują, užtikrinti atliekamų kraujo tyrimų kokybę, tiksliai ir laiku pildyti medicininę dokumentaciją, dirbti tik su aukštos kokybės laboratorine įranga, reagentais, saugiomis vienkartinėmis priemonėmis.

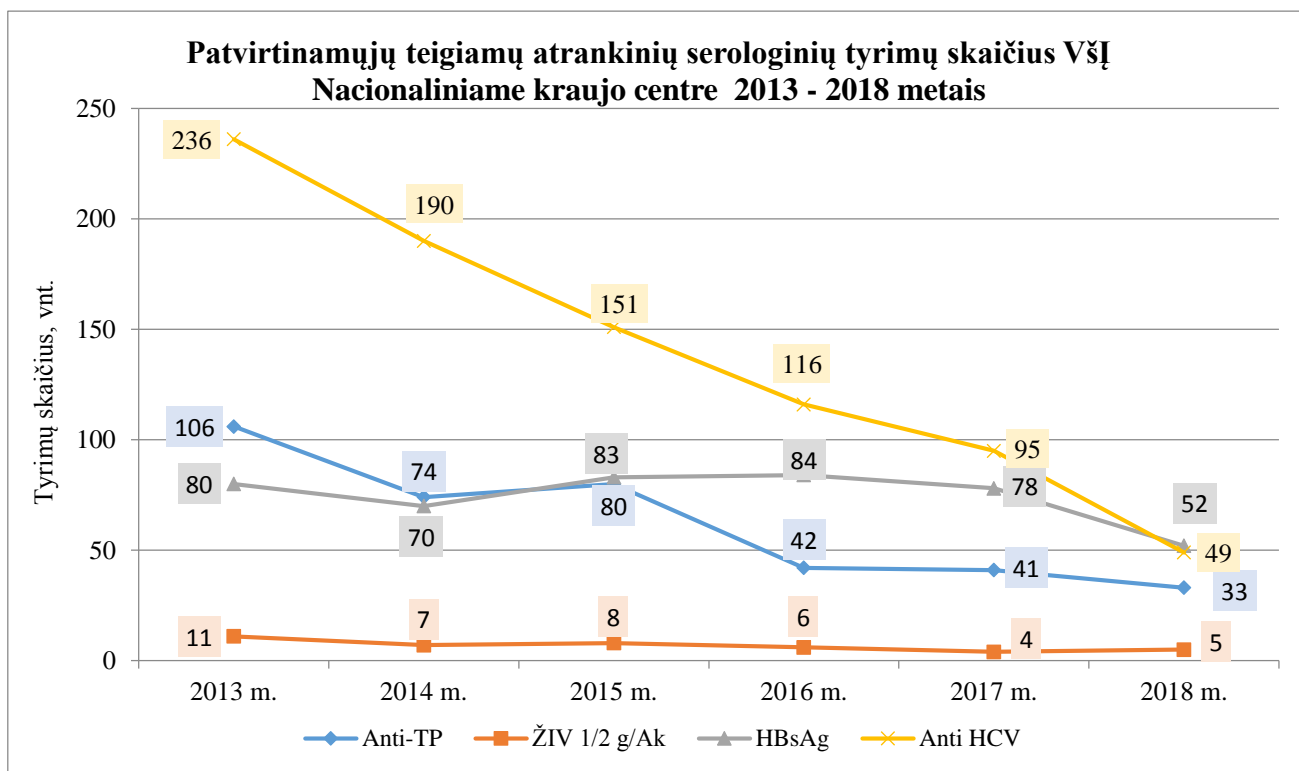
VŠĮ NKC Kraujo laboratorinio ištyrimo skyriuje atliekamos Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos licencijuotos laboratorinės diagnostikos paslaugos. Skyriuje įdiegta kokybės valdymo sistema, apimanti dokumentų, in vitro diagnostikos priemonių ir prietaisų valdymą, laboratorijų darbo efektyvumo ir organizacinių poreikių reguliavimą. Skyriuje dirbantys darbuotojai atitinka kvalifikacijos reikalavimus, yra tinkamai apmokyti ir turi reikalingus įgūdžius paskirtoms užduotims atlikti. Kiekvieno darbuotojo kompetencija vykdyti paskirtas užduotis buvo vertinama naudojant reguliarių duomenų įrašų patikrinimą, tiesioginį įprastinių darbo procedūrų stebėjimą bei dalyvavimo išorės kokybės vertinimo programose rezultatus. Skyriaus darbuotojai aktyviai dalyvavo rengiant kokybės vadybos sistemos dokumentus pagal LST EN ISO 9001:2015 reikalavimus. VŠĮ NKC Kraujo laboratorinio ištyrimo skyrius aprūpintas reikalinga modernia ir patikima įranga. Laboratorinių analizatorių kvalifikavimą, periodinę priežiūrą ir / ar kontrolę atlieka juos aptarnaujančių kompanijų atstovai.

VŠĮ NKC dalyvauja išorinėse laboratorijų vertinimo programose. 2018 metais VŠĮ NKC sėkmingai dalyvavo išorinėse laboratorijų vertinimo programose: LABQUALITY (Suomija), INSTAND (Vokietija), UK NEQAS (Anglija). VŠĮ NKC kraujo laboratorinio ištyrimo skyrius dalyvavo tarplaboratorinėje palyginamųjų tyrimų programoje su LSMU Kauno klinikų Kraujo centru.

Imunohematologiniai kraujo tyrimai atliekami dviem etapais: pirmajame etape, prieš donaciją, atliekamas pirminis donoro ištyrimas (tiriamas kapiliarinis kraujas). Pirmą kartą duodantiems kraujo donorams atliekamas kiekybinis Hb kiekio kraujyje ir kraujo grupės pagal ABO, RhD ir Kell antigenus nustatymas, kartotiniams donorams – kiekybinis Hb kiekio kraujyje nustatymas. Antrajame etape, po donacijos, tiriamas veninis donoro kraujas. Šiame etape atliekami imunohematologiniai tyrimai: nustatoma kraujo grupė pagal ABO antigenus kryžminiu būdu, naudojant monokloninius IgM klasės reagentus anti – A, anti – B, anti – AB ir standartinius A1 ir B grupių eritrocitus. Kliniškai svarbiausi penki Rh sistemos antigenai D, C, c, E, e ir Kell antigenas nustatomi naudojant IgM klasės monokloninius reagentus tiesioginės aglutinacijos testu. Donorų kraujo mėginiai, kuriuose, nerasta RhD antigeno su IgM klasės reagentais, testuojami dėl RhD antigeno variantų ir kategorijų, atliekant netiesioginį antiglobulininio testą. Donoro plazmoje ar serume nustatomi antieritrocitiniai imuniniai antikūnai netiesioginiu antiglobulininiu testu, naudojant ne mažiau kaip dviejų O kraujo grupės donorų eritrocitus, kurių fenotipe yra kliniškai reikšmingi antigenai. Imunohematologinėje laboratorijoje pagal pasirašytas su ASPĮ sutartis 2018 m. taip pat buvo atliekami recipiento ir donoro kraujo suderinamumo tyrimai. 2018 metais VŠĮ NKC Kraujo laboratorinio ištyrimo skyriaus Imunohematologinių tyrimų laboratorijoje iš viso atlikta 132 023 tyrimai.

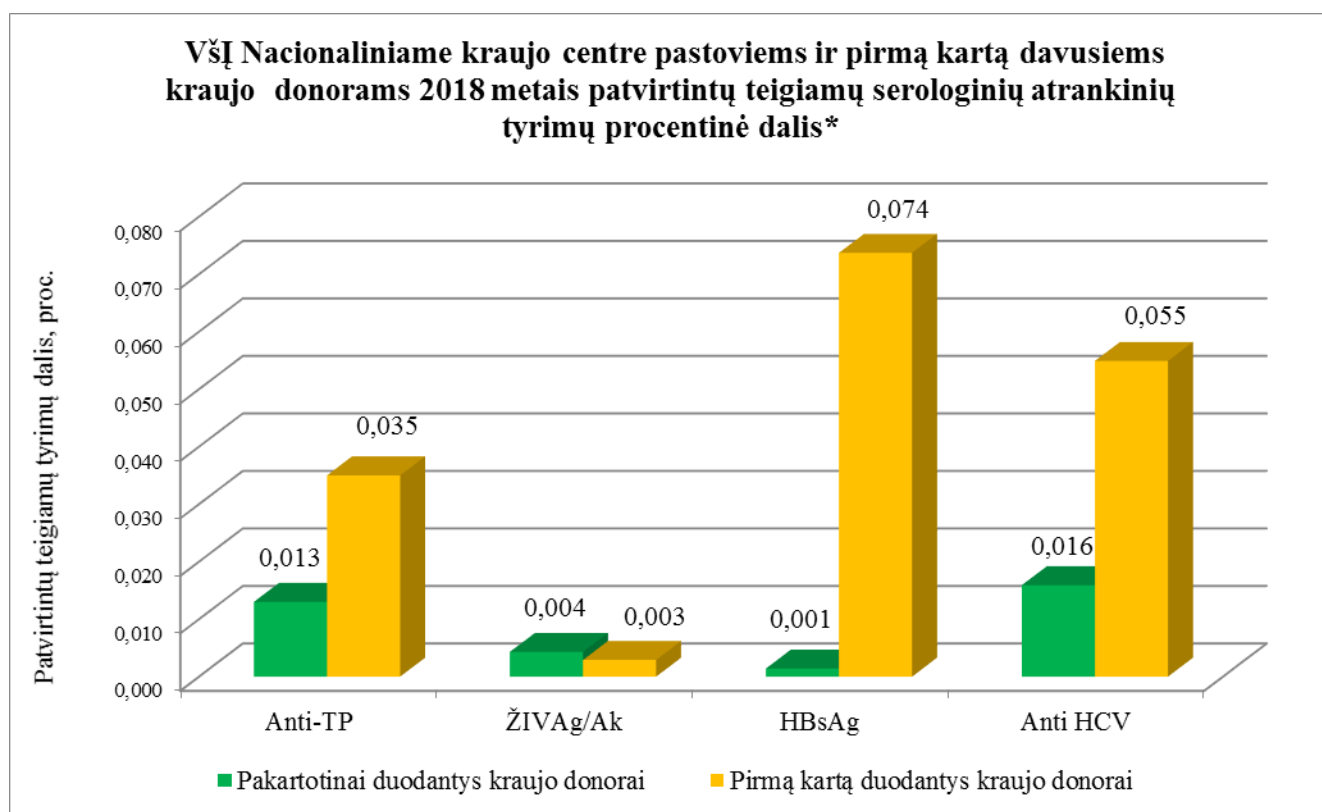
Kiekvienai kraujo ar kraujo sudėtinųjų dalių donacijai yra atliekami serologiniai atrankiniai tyrimai dėl šių infekcijų žymenų: hepatito B paviršinio antigeno (toliau – HBsAg), hepatito C viruso antikūnų (toliau – anti HCV), virusų ŽIV-I ir ŽIV-II antikūnų ir ŽIV-I Ag (toliau – ŽIV Ag/Ak), sifilio sukėlėjo antikūnų (toliau – anti TP). Atlikus privalomus kraujo tyrimus ir gavus teigiamus tyrimų rezultatus, t. y. donoro kraujyje aptikus infekcinių ligų žymenų, nustatyta tvarka atliekami patvirtinamieji kraujo tyrimai. 2018 m. Serologinių tyrimų laboratorijoje iš viso atlikta 291 636 tyrimų.

2013 – 2018 metų kraujo ar jo sudėtinųjų dalių donacijų tyrimų dėl infekcijų žymenų rezultatų kitimas teikiamas 9 paveiksle. Iš viso serologiškai teigiami atrankiniai tyrimai dėl infekcijų žymenų 2018 metais sudarė 0,48 % visų donacijų (n=332), iš kurių 41,86 % (n=139) – patvirtinti atvejai.

Pagrindinę teigiamų patvirtintų atvejų dalį sudarė pirmą kartą duodantieji donorai (n=115) (žiūrėti 10 paveikslą).

10 paveikslas

* - Apskaičiuota patvirtintų teigiamų serologinių atrankinių tyrimų skaičių lyginant su atliktu atitinkamų serologinių tyrimų kiekiu.

Pirmą kartą duodančiųjų donorų tarpe patvirtintų teigiamų serologinių tyrimų nustatoma daugiau nei pakartotinai duodančiųjų tarpe. Ypač didelis hepatito B infekcijos paplitimo skirtumas pirmą kartą davusiųjų ir nuolat donuojančiųjų žmonių grupėse – pirmą kartą davusiųjų patvirtintų teigiamų hepatito B infekcijos tyrimų dalis sudarė 0,07 proc. visų hepatito B paviršinio antigeno atrankinių tyrimų, nuolatinai duodančiųjų donorų patvirtintų teigiamų šios infekcijos tyrimų dalis – 0,001 proc.

Serologiškai neigiami donorinio kraujo mėginiai tiriami NRA (nukleininių rūgščių amplifikacijos) testu dėl ŽIV 1 ir ŽIV 2 RNR, HCV RNR, HBV DNR. 2018 m. laboratorijoje įdiegti papildomi molekuliniai tyrimai dėl hepatito A ir parvoviruso B19 infekcinių žymenų nustatymo - HAV RNR, B19 DNR. 2018 m. Molekulinės biologijos tyrimų laboratorijoje iš viso atlikta 22488 tyrimai (tyrimai atlikti IDT ir kaupiniuose). 2018 metais 2 atvejais buvo patvirtinti NRA testu nustatyti infekciniai žymenys donorams, kurių serologiniai atrankiniai tyrimai dėl ŽIV 1 ir ŽIV 2 RNR, HCV RNR, HBV DNR buvo neigiami (patvirtinta 2 teigiami HBV infekcijos žymenys pirmą kartą davusiems kraujo donorams).

VI SKYRIUS

KRAUJO IR KRAUJO KOMPONENTŲ RUOŠIMAS, NURAŠYMAS IR IŠDAVIMAS

Ruošiant konservuotą kraują ir jo komponentus, siekiama asmens sveikatos priežiūros įstaigas aprūpinti saugiu krauju ir jo komponentais.

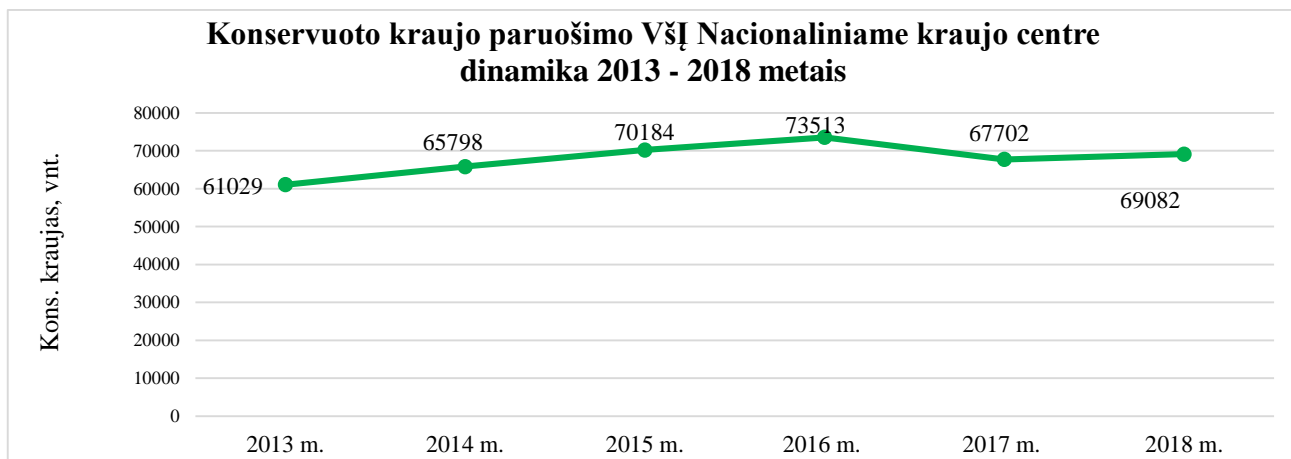
Kraujo ir jo komponentų ruošimo ir kokybės kontrolės reikalavimai patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V–1186 “Dėl kraujo ir kraujo komponentų ruošimo ir kokybės kontrolės reikalavimų aprašo patvirtinimo”.

VŠĮ NKC kraujo centre ir kraujo centro filialuose kraujo komponentų ruošimui naudojama įranga: kraujo ir jo komponentų centrifugavimui naudojamos centrifugos, centrifuguojamų produktų svorio išlyginimui ir kraujo komponentų svėrimui naudojamos svarstyklės, plautų eritrocitų masės ruošimui - laminarinis boksas, taip pat naudojami kraujo maišelių užsandarinimo aparatai, sterilus vamzdelių sujungimo aparatai, kraujo komponentų atskyrimui - automatiniai kraujo komponentų separatoriai, plazmos užšaldymui - šokinio šaldymo šaldikliai, šviežiai šaldytos plazmos laikymui - šaldikliai, eritrocitų laikymui - šaldytuvai, trombocitų laikymui - trombocitų inkubatoriai. Medicininė įranga, naudojama kraujo ir jo komponentų ruošimui, parenkama taip, kad būtų minimaliai sumažinta bet kokia rizika donorams, darbuotojams ir kraujo komponentams.

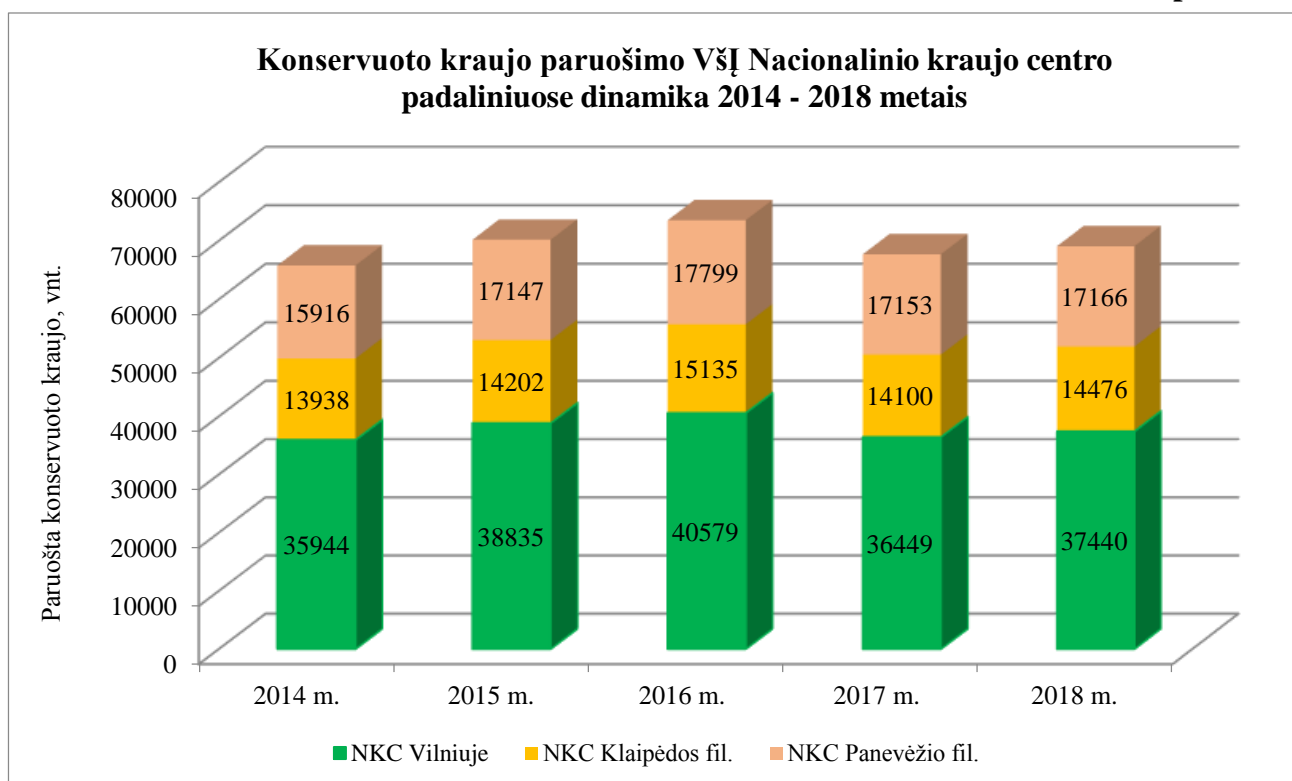
Konservuotas kraujas imamas VŠĮ NKC Vilniuje ir kraujo centro filialuose Klaipėdoje ir Panevėžyje, o taip pat organizuojamose išvykose į mobiliuosius punktus.

Autologinio konservuoto kraujo donacijų VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre 2018 metais nebuvo.

2018 metais VŠĮ NKC paruošto konservuoto kraujo kiekis, lyginant su praėjusiais metais didėjo 2 proc., iš viso buvo paruošta 69 082 vnt. konservuoto kraujo (VŠĮ NKC paruošto konservuoto kraujo dinamika 2013 – 2018 metais teikiama 11 pav.).

Daugiau nei pusė (54,2 proc.) viso konservuoto kraujo buvo paruošta VšĮ NKC Vilniaus padalinyje, VšĮ NKC Klaipėdos ir Panevėžio filialuose buvo paruošta atitinkamai 21,0 proc. ir 24,8 proc. surinktų kraujo vienetų (konservuoto kraujo paruošimo VšĮ NKC padaliniuose veikla 2014-2018 m. teikiama 12 pav.).

Donorų, kuriems nustatyti teigiami infekcijų žymenų tyrimų rezultatai, konservuotas kraujas ar iš konservuoto kraujo jau pagaminti kraujo komponentai nurašomi ir perduodami sunaikinimui.

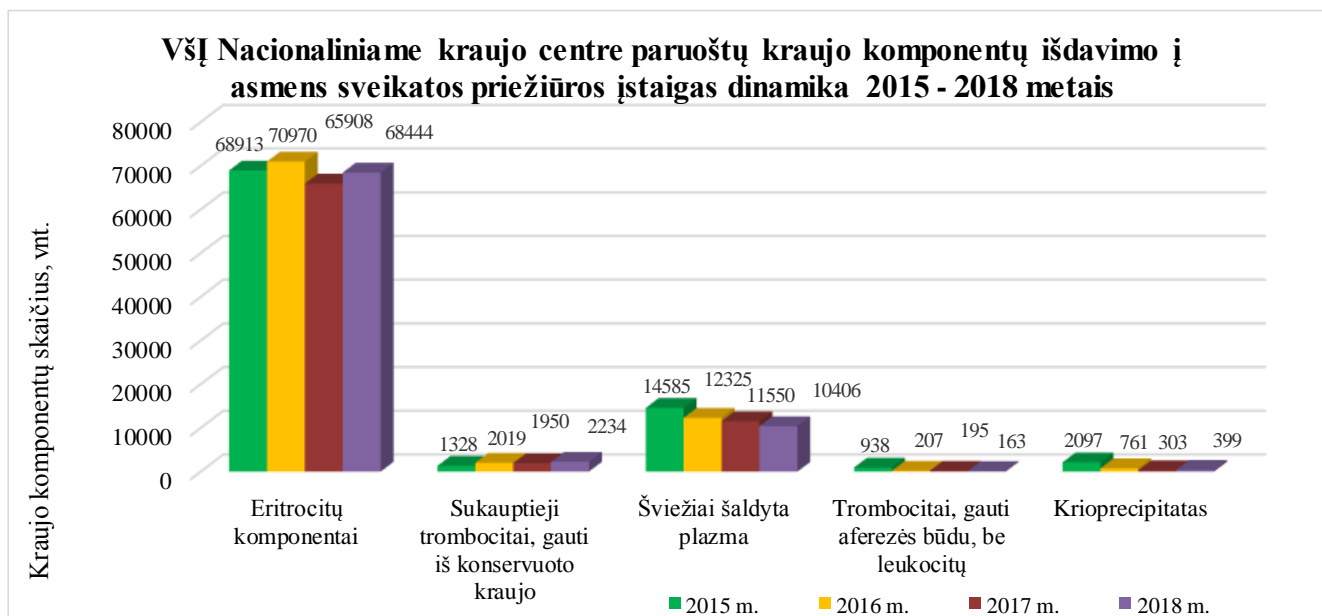
Konservuoto kraujo ir iš jo pagamintų komponentų nurašymo priežastys yra teigiami infekcijų žymenų (hepatito B, hepatito C, ŽIV 1/2, sifilio) rezultatai, imuniniai antieritrocitiniai antikūnai, hemolizė, look – back procedūros taikymas ir kita. VšĮ NKC 2018 metais kaip absoliutus brokas nurašyta 4 konservuoto kraujo vienetai, visais kitais atvejais nurašyti iš konservuoto kraujo jau pagaminti kraujo komponentai (eritrocitai, plazma, trombocitai).

2018 metais VšĮ NKC buvo ruošiami ir asmens sveikatos priežiūros įstaigoms išduodami šie kraujo komponentai: eritrocitai be leukocitų pridėtiniame tirpale, nuplauti eritrocitai, švitinti eritrocitų komponentai, sukauptieji trombocitai, gauti iš konservuoto kraujo, trombocitai, gauti aferezės būdu, be leukocitų, švitinti trombocitų komponentai, šviežiai šaldyta plazma, šviežiai šaldyta plazma be leukocitų, krioprecipitatas, trombocitai gauti aferezės būdu be leukocitų pridėtiniame tirpale, sukauptieji trombocitai gauti iš konservuoto kraujo be leukocitų pridėtiniame tirpale. 2018 metais, lyginant su praėjusiais metais, didėjo sukauptų trombocitų pagaminimas ir išdavimas. Duomenys apie kraujo komponentų ruošimą ir išdavimą asmens sveikatos priežiūros įstaigoms pateikti 3 lentelėje.

3 lentelė. Kraujo komponentų paruošimas VšĮ Nacionaliniame kraujo centre ir išdavimas į asmens sveikatos priežiūros įstaigas 2017-2018 metais

Kraujo komponento pavadinimas	Pagaminta, vnt.			Išduota į ASPI, vnt.		
	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.	2017 m.	2018 m.	Pokytis, proc.
Eritrocitai be leukocitų pridėtiniame tirpale	66 880	68 467	+2,4	65 754	68 334	+3,9
Nuplauti eritrocitai	28	8	-71,4	20	6	-70,0
Švitinti eritrocitų komponentai	134	104	-22,4	134	104	-22,4
Sukauptieji trombocitai, gauti iš konservuoto kraujo	2 655	3 006	+13,2	1 870	2 199	+17,6
Trombocitai, gauti aferezės būdu, be leukocitų	198	173	-12,6	171	159	-7,0
Švitinti trombocitų komponentai	42	2	-95,2	42	2	-95,2
Šviežiai šaldyta plazma (kuriai taikomas karantinas)	62 511	62 569	+0,1	11 016	9 966	-9,5
Šviežiai šaldyta plazma be leukocitų	162	685	+322,8	534	440	-17,6
Krioprecipitatas	278	172	-38,1	303	399	-31,7
Trombocitai gauti aferezės būdu be leukocitų pridėtiniame tirpale	15	4	-73,3	15	4	-73,3
Sukauptieji trombocitai gauti iš konservuoto kraujo be leukocitų pridėtiniame tirpale	53	45	-15,1	47	35	-25,5

VšĮ NKC paruoštų ir į asmens sveikatos priežiūros įstaigas išduotų kraujo komponentų kiekių palyginimas 2015 – 2018 metais parodytas 13 paveiksle.

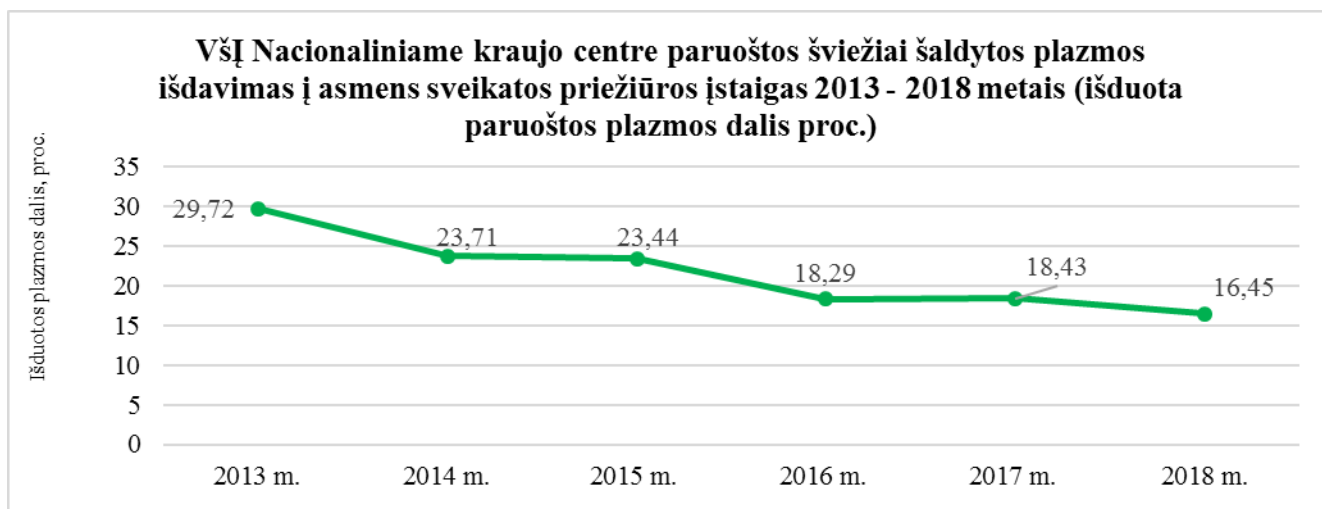
Siekiant įvykdyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų skubius užsakymus, VšĮ NKC sudaromos įvairių kraujo komponentų atsargos. Neišdavus paruošto kraujo komponento iki jo galiojimo laiko pabaigos, jį tenka nurašyti. Komponentų nurašymų skaičius VšĮ NKC nuolat kontroliuojamas imant tik tuo metu reikiamų kraujo grupių donorų kraują. Nepaisant šių pastangų, visiškai išvengti komponentų nurašymų nepavyksta. Ypač sudėtinga numatyti ir suplanuoti retesnių kraujo grupių, turinčių Kell antigeną, komponentų poreikio gydymo įstaigose svyravimus. Kraujo komponentus nurašyti tenka ne tik dėl atsargų, sudaromų skubiems užsakymams vykdyti, nepilno panaudojimo, bet ir dėl kraujo komponentų poreikio planavimo ligoninėse ypatumų. Kraujo komponentų ruošimo planavimas kraujo centre ypač pagerėtų, jeigu gydymo įstaigų užsakymai būtų suplanuojami ir teikiami iš anksto, atsižvelgiant į kraujo komponento ruošimo proceso trukmę.

2018 metais VšĮ NKC eritrocitų komponentų (eritrocitų be leukocitų pridėtiniame tirpale, nuplautų eritrocitų, švitintų eritrocitų komponentų), nurašytų pasibaigus galiojimo laikui, kiekis žymiai sumažėjo, lyginant su praėjusių penkerių metų laikotarpio duomenimis, ir sudarė 0,11 proc. pagaminto kiekio (pasibaigus galiojimo laikui 2017 m. nurašyta 0,41 proc., 2016 m. - 0,22 proc., 2015 m. – 0,24 proc., 2014 m. nurašyta 0,72 proc. paruoštų eritrocitų komponentų).

Trombocitų (sukaupųjų trombocitų, gautų iš konservuoto kraujo; trombocitų, gautų aferezės būdu, be leukocitų) gamybos apimtys priklauso nuo VšĮ Nacionalinio kraujo centro išipareigojimų asmens sveikatos priežiūros įstaigoms ir šių įstaigų faktinių užsakymų. Siekiant laiku įvykdyti asmens sveikatos priežiūros įstaigų užsakymus trombocitų komponentams, VšĮ NKC sudaromos pakankamos įvairių kraujo grupių kraujo komponentų atsargos. Šių atsargų kiekį ypač sudėtinga tiksliai suplanuoti, nes trombocitų komponentų galiojimo laikas yra santykinai trumpas (5 paros), o paruošimo procesas nuo kraujo paėmimo iki komponento paruošimo trunka pakankamai ilgai. Trombocitų ruošimo, atsargų sudarymo planavimo bei asmens sveikatos priežiūros įstaigų užsakymų koordinavimo priemonės, 2018 metais taikytos VšĮ NKC, leido sumažinti sukaupųjų trombocitų nurašymus pasibaigus galiojimo laikui – 2018 metais pasibaigus galiojimo laikui nurašyta 22,8 proc. paruoštų sukaupųjų trombocitų vienetų, 2017 metais buvo nurašyta 24,5 proc. 2018 metais, lyginant su praėjusiais metais, aferezės būdu gautų trombocitų nurašymai taip pat sumažėjo – 2018 metais pasibaigus galiojimo laikui nurašyta 2,26 proc. paruoštų trombocitų, gautų aferezės būdu, 2017 metais šie nurašymai sudarė 2,35 proc.

Šviežiai šaldytos plazmos perdavimas klinikiniam naudojimui į asmens sveikatos priežiūros įstaigas pastaruosius keletą metų nuolat mažėjo – 2018 m. į gydymo įstaigas perduota 16,45 proc. paruošto šviežiai šaldytos plazmos kiekio, 2017 m. – 18,43 proc. (žiūr. 14 pav.).

14 paveikslas

Transfuzijoms nepanaudota plazma perduodama į VšĮ NKC Plazmos saugyklą ir laikoma iki to laiko, kol bus realizuota, vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro 2004 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. V-78 „Dėl Kraujo ir kraujo komponentų įvežimo į Lietuvos Respubliką ir išvežimo iš jos sąlygų bei tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir LR sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. V-979 „Dėl Plazmos panaudojimo ir kontrolės 2016–2020 metais strateginių kryptių aprašo patvirtinimo“. 2018 metais VšĮ NKC dėl pasibaigusio galiojimo laiko nurašytas nė vienas šviežiai šaldytos plazmos vienetas, dėl kitų priežasčių buvo nurašyta 1408 vienetai šviežiai šaldytos plazmos. Kitos plazmos nurašymo priežastys: teigiami infekciniai žymenys, kokybės reikalavimų neatitikimas, per mažas tūris, hermetiškumo pažeidimas, „look back“ procedūros taikymas.

2018 metais VšĮ NKC turint didesnius sutartinius įsipareigojimus aprūpinti asmens sveikatos priežiūros įstaigas šviežiai šaldyta plazma be leukocitų, šio kraujo komponento buvo ruošiama žymiai daugiau (gamybos apimtys padidėjo 4 kartus). Gydymo įstaigoms neužsakius sutartyse numatyto kiekio, dalį paruoštos šviežiai šaldytos plazmos be leukocitų pasibaigus galiojimo laikui teko nurašyti, nurašyta 96 vnt. (14,0 proc.) paruoštos šviežiai šaldytos plazmos be leukocitų.

VII SKYRIUS FARMACINĖ VEIKLA

VšĮ NKC vykdoma farmacinė veikla apima plazmos, naudojamos kaip pradinė medžiaga kraujo vaistiniams preparatams gaminti, ruošimą bei vaistinių preparatų platinimą.

Pagrindinis VšĮ NKC tikslas vykdant farmacinę veiklą yra užtikrinti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo, Geros gamybos praktikos, Vaistų geros platinimo praktikos bei norminių teisės aktų, reglamentuojančių plazmos, naudojamos kaip pradinė medžiaga kraujo vaistiniams preparatams gaminti, ruošimą, reikalavimų vykdymą.

VšĮ NKC ruošiama plazma, naudojama kaip pradinė medžiaga kraujo vaistiniams preparatams gaminti ir perduodama į Plazmos saugyklą saugojimui. Gydymo tikslams nepanaudota šviežiai šaldyta plazma, atitinkanti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatymo ir Europos Farmakopėjos reikalavimus plazmai, skirtai kraujo preparatams gaminti, laikoma iki tol, kol bus realizuota, vadovaujantis LR sveikatos apsaugos ministro 2004 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. V-78 „Dėl Kraujo ir kraujo komponentų įvežimo į Lietuvos Respubliką ir išvežimo iš jos sąlygų bei tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir LR sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. V-979 „Dėl Plazmos

panaudojimo ir kontrolės 2016–2020 metais strateginių krypčių aprašo patvirtinimo“.

2018 metais VšĮ NKC ir filialų veiklos vietose gerinant plazmos, naudojamos kaip pradinė medžiaga kraujo vaistiniams preparatams gaminti, ruošimo procesus, buvo atnaujinta įranga, atliktas jau naudojamos šaldymo įrangos tinkamumo patvirtinimas pagal Geros gamybos praktikos reikalavimus: įsigyta konservuoto kraujo atvėsinimo įranga (transportavimo dėžės su atvėsinimo elementais), mobilūs vamzdelių užlydymo aparatai, kraujo maišytuvai – svarstyklės, medicininis šaldiklis. Taip pat įdiegta validuota nepertraukiamo temperatūros monitoravimo sistema, plazmos transportavimo procese pradėta naudoti temperatūros monitoravimo sistema transportavimo konteneriuose su stotele.

Plazmos, naudojamos kaip pradinė medžiaga kraujo vaistiniams preparatams, ruošimo proceso atsakingi darbuotojai dalyvavo Geros gamybos praktikos/Geros praktikos mokymuose pagal patvirtintą vidinių-tęstinių mokymų programą.

Vidaus auditus atliekanti VšĮ NKC direktoriaus įsakymu sudaryta Vidaus medicininio audito grupė, pagal VšĮ NKC direktoriaus įsakymu patvirtintą Vidaus medicininį auditą 2018 m. planą, auditavo šviežiai šaldytos plazmos paruošimo, saugojimo ir išleidimo procesus. Auditų metu konstatuota, kad šio produkto kokybę įtakojantys centrifugavimo, atskyrimo ir šokinio užšaldymo etapai yra monitoruojami bei užtikrinamas plazmos atsekamumas, o saugojimo temperatūros kontrolei įdiegta nuolatinio temperatūros monitoravimo sistema su garsiniu ir vaizdiniu aliarmu bei įgaliotų darbuotojų informavimu SMS žinutėmis ir elektroniniu paštu.

2018 metais VšĮ NKC, vykdant sutartinius įsipareigojimus su asmens sveikatos priežiūros įstaigomis, vykdė didmeninę vaistinių preparatų platinimo veiklą ir asmens sveikatos priežiūros įstaigoms pardavė 134 but. žmogaus albumino 20 % infuzinio tirpalo, 100 ml. Vaistų didmeninio platinimo veikloje buvo vykdomi nustatyti Geros vaistų platinimo praktikos kokybės vadybos sistemos reikalavimai, susiję su kokybės rizikos vertinimu, pakeitimų valdymu, kokybės vadybos sistemos dokumentų peržiūros/keitimo užtikrinimu, įrangos technine priežiūra.

Vykdant sutartinius įsipareigojimus iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų nebuvo gauta pretenzijų ar skundų, susijusių su vaistų didmeninio platinimo veikla, dėl parduodamų kraujo preparatų ir teikiamos farmacinės paslaugos kokybės. 2018 m. laikotarpyje nefiksuota neatitikčių dėl vaistų didmeninio platinimo veiklos (vaistų saugojimas ir ASPI užsakymų vykdymas), bei susijusių korekcinų ir prevencinių veiksmų.

VIII SKYRIUS KOKYBĖS KONTROLĖ

Kraujo donorystės įstaigų kokybės sistema, nustatanti žmogaus kraujo ir kraujo komponentų surinkimo, ištyrimo, perdirbimo, laikymo bei paskirstymo kokybės ir saugos geros praktikos standartus patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1063 “Dėl kraujo donorystės įstaigų ir ligoninių kraujo bankų geros praktikos nuostatų patvirtinimo”.

Kokybės užtikrinimas – veiklos, vykdomos siekiant užtikrinti kraujo ir jo komponentų numatomą paskirtį atitinkančią kokybę nuo kraujo surinkimo iki paskirstymo visose su kokybe susijusiose srityse. Kraujo ir kraujo komponentų kokybės parametrai tikrinami vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-1186 “Dėl kraujo ir jo komponentų ruošimo ir kokybės kontrolės reikalavimų aprašo patvirtinimo“, kokybės vadybos procesai kontroliuojami vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministro 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1063 “Dėl kraujo donorystės įstaigų ir ligoninių kraujo bankų geros praktikos nuostatų patvirtinimo”. Nustatytų kokybės standartų ir specifikacijų įgyvendinimui nuo 2018 m. vasario 15 d. taikomi Geros praktikos gairių, kurias parengė Europos Tarybos Europos vaistų ir sveikatos priežiūros direktoratas (EDQM) kartu su Europos Taryba (CoE) reikalavimai.

Kraujo ir kraujo komponentų kokybės apžvalga

Kraujo ir kraujo komponentų kokybės techninių parametrų monitoringo procesas aprašytas vidaus kokybės sistemos dokumentuose. Kokybės užtikrinimo skyrius organizuoja kraujo ir kraujo komponentų surinkimo ir gamybos kokybės kontrolę kartu su atitinkama bakteriologine kontrole.

Dalis kraujo ir kraujo komponentų techninių kokybės parametrų tyrimų atliekama VšĮ NKC Kraujo laboratorinio ištyrimo skyriuje pagal VšĮ NKC direktoriaus įsakymais patvirtintas kraujo ir kraujo komponentų kokybės kontrolės rašytines instrukcijas, kita dalis - išorės papildomų tyrimų laboratorijose sutartiniu pagrindu.

Kokybės užtikrinimo skyriuje gauti tyrimų rezultatai registruojami ir analizuojami taikant statistinius metodus, sekamos tendencijos ir vertinama kraujo ir kraujo komponentų surinkimo ir gamybos procesų eiga.

Medžiaga kraujo ir kraujo komponentų kokybės tyrimams imama iš kraujo/kraujo komponento vieneto (maišelio) arba maišelio segmento. Iš atskiro bandinių maišelio imama medžiaga trombocitų, gautų aferezės būdu ir sukauptų trombocitų be leukocitų kokybės kontrolės tyrimams, mikrobiologinei kontrolei sunaudojamas kraujo komponento vienetas.

Konservuotas kraujas

VšĮ Nacionaliniame kraujo centre ir filialuose 2018 metais kraujas buvo surenkamas iš donorų naudojant viršus - apačia maišų tipą. Atskirais atvejais, filtruoto konservuoto kraujo ruošimui naudojamos keturgubų viršus – viršus maišelių sistemos.

Po surinkimo konservuotas kraujas yra atvėsintas iki +20⁰ C - +24⁰C specialia atvėsintimo įranga ir gali būti saugomas kontroliuojamose sąlygose iki 24 val.

Konservuoto kraujo tūrio atitiktis etiketės ženklavimui ir tūrio parametro reikalavimams kontroliuojama kiekvieną mėnesį tikrinant 1 % tą mėnesį paruoštų konservuoto kraujo vienetų. 2018 metais patikrintų konservuoto kraujo vienetų tūris atitiko kokybės reikalavimą 450 ± 50 ml, neįskaitant antikoagulianto. Hemoglobino kiekis atitiko kokybės reikalavimus (ne mažiau – 45 g/vnt.), tiriant 4 vienetus per mėnesį, hemoglobino vidurkis 63,86 g/vnt.

VšĮ NKC konservuotas kraujas naudojamas kaip žaliava kraujo komponentų gamybai, užtikrinant jo tinkamumą trombocitų ir šviežiai šaldytos plazmos gamybai ir saugomas tik iki 24 valandų, todėl hemolizė saugojimo pabaigoje buvo tiriama iki 24 valandų saugoto konservuoto kraujo vienetuose ir visuose tirtuose vienetuose atitiko šio parametro kokybės reikalavimą (< 0,8 %).

Eritrocitai be leukocitų pridėtiniame tirpale

Eritrocitai be leukocitų pridėtiniame tirpale tai kraujo komponentas, kuris buvo ruošiamas nuo eritrocitų nuėmus trombocitų ir leukocitų sluoksnį ir "in-line" filtracijos metodu pašalinus didžiąją dalį leukocitų arba filtruojant visą konservuotą kraują, centrifuguojant ir atskiriant plazmą be leukocitų ir eritrocitus be leukocitų.

2018 metais tirtų eritrocitų be leukocitų pridėtiniame tirpale tūris buvo tinkamas komponento hemoglobino ir hemolizės rodikliams išlaikyti. Hemoglobino buvo ne mažiau kaip 40 g. vienete, vidurkis 53,66 g/vnt., liekamųjų leukocitų <1x10⁶/vnt., vidurkis 0,05 x10⁶/vnt. ir atitiko kokybės parametrų reikalavimus. Hemolizė saugojimo pabaigoje sudarė mažiau kaip 0,8 % nuo eritrocitų vieneto masės ir visuose tirtuose vienetuose atitiko kokybės reikalavimą (<0,8 %).

Nuplauti eritrocitai

Nuplauti eritrocitai VšĮ NKC buvo gaminami tik pagal iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų gautus užsakymus, 3 kartus eritrocitus nuplaunant nuo plazmos + 4⁰ C 0,9 % natrio chlorido tirpalu.

2018 metais paruoštų nuplautų eritrocitų hemoglobinas buvo ne mažesnis kaip 40 g/vnt., hemolizė gamybos proceso pabaigoje mažesnė kaip 0,8 % eritrocitų masės, bendras baltymo kiekis buvo < 0,5 g/vnt. ir atitiko šių parametų kokybės reikalavimus.

Šviežiai šaldyta plazma

Šviežiai šaldyta plazma ruošiamą atskiriant plazmą iš konservuoto kraujo, kuris netrukus po paėmimo specialia įranga buvo greitai atšaldytas iki +20 - +24⁰ temperatūros ir laikytas nurodytoje temperatūroje iki 24 valandų. Atskirta plazma užšaldoma greito užšaldymo įrenginyje, kuriame plazma visiškai užšąla žemesnėje nei -30⁰ C temperatūroje per vieną valandą. Tokiu būdu paruoštoje šviežiai šaldytoje plazmoje užtikrinamas ne mažesnis kaip 70 IU VIII faktoriaus kiekis 100 ml plazmos ir panašus kiekis kitų krešėjimo faktorių bei natūralių inhibitorių.

VšĮ NKC 2018 metais paruoštos šviežiai šaldytos plazmos VIII faktoriaus kiekio vidurkis (užšaldžius ir atšildžius) buvo ne mažiau kaip 70 IU VIII faktoriaus 100 ml plazmos tiriant kas 3 mėnesius 10 vienetų pirmą saugojimo mėnesį, o plazmos saugykloje saugotos šviežiai šaldytos plazmos vienetų kaupiniai atitiko Europos Farmakopėjos straipsnio 01/2007:0853 „Žmogaus plazma frakcionavimui“ reikalavimą: tiriant VIII faktoriaus koncentraciją kampinyje ne didesniame nei 10 šviežiai šaldytos plazmos vienetų, ne mažiau 0,7 TV/ml VIII faktoriaus. Bendras baltymo kiekis šviežiai pagamintoje plazmoje buvo ne mažiau kaip 50 g/l., vidurkis 59,43 g/l.

Krioprecipitatas

Tai kraujo komponentas, kuris buvo gaminamas iš šviežiai šaldytos plazmos vieneto, po lėto šviežiai šaldytos plazmos atšildymo ir kieto centrifugavimo atskiriant plazmą be krioprecipitato į atskirą maišelį. Krioprecipitate yra VIII krešėjimo faktoriaus, Wilebrando, XIII krešėjimo faktoriaus, fibrinogeno, fibronektino. Komponentas naudojamas fibrinogeno kiekybinio ir kokybinio deficito, VIII krešėjimo faktoriaus deficito ir kompleksinio krešėjimo faktorių deficito, esant DIK sindromui, gydymui.

VšĮ NKC paruošto krioprecipitato fibrinogeno kiekis tiriant kiekvieną gamybos mėnesį svyravo nuo 260 iki 380 mg/vnt. ir atitiko ≥ 140 mg/vnt. parametro kokybės reikalavimą, VIII faktoriaus kiekio vidurkis tiriant 6 vienetų kaupinyje pirmą saugojimo mėnesį ir saugojimo pabaigoje buvo > 100 IU/vnt. ir atitiko ≥ 70 IU/vnt. parametro kokybės reikalavimą.

Trombocitai, gauti aferezės būdu, be leukocitų

Iš donoro imamas kraujas sumaišomas aferezės aparate su citratu, o trombocitai aferezės aparatu koncentruojami plazmoje ir filtruojami.

Vienos trombocitų aferezės procedūros metu dažniausiai buvo ruošiami du gydomieji trombocitų vienetai. Komponentas buvo ruošiamas tik turint konkretų gydymo įstaigos užsakymą.

VšĮ NKC 2018 metais ruoštų trombocitų, gautų aferezės būdu, be leukocitų tūris buvo > 40 ml 60×10^9 trombocitų, 90 proc. tirtų pavyzdžių trombocitų skaičius buvo ne mažiau kaip 2×10^{11} vienete, vidurkis $2,36 \times 10^{11}$, 100 proc. tirtų pavyzdžių liekamųjų leukocitų vienete $< 1 \times 10^6$, pH saugojimo laikotarpio pabaigoje > 6,4 ir atitiko kokybės reikalavimus.

Sukauptieji trombocitai, gauti iš konservuoto kraujo, be leukocitų

Kraujo surinkimui naudojamos maišų sistemos viršus – apačia kartu su kraujo komponentų atskyrimo įranga leido standartizuoti sukauptų trombocitų gamybą. Sukauptųjų trombocitų iš 4 leukocitų-trombocitų sluoksnių gamybos procesas 2017 metų lapkričio mėnesį buvo validuotas. 2018 metais 100 proc. tirtų pavyzdžių buvo norminis trombocitų skaičius ne mažiau kaip 2×10^{11} , vidurkis $2,86 \times 10^{11}$. Liekamųjų leukocitų kiekis neviršijo maksimalaus leistino 1×10^6 vienete, pH saugojimo laikotarpio pabaigoje buvo > 6,4 ir atitiko parametų kokybės reikalavimus.

Bakteriologinė kraujo ir kraujo komponentų surinkimo ir gamybos proceso kontrolė

VšĮ NKC taikoma bakterinės kontaminacijos prevencija: kraujas imamas į kraujo maišų sistemas su papildomu maišeliu pirmų 20 ml kraujo surinkimui, eritrocitams, trombocitams taikoma leukoredukcija, šviežiai šaldytai plazmai transfuzijoms – leukoredukcija ir karantinavimas.

Donoro rankos odos apnuošimo metodas yra validuotas ir užtikrina tinkamą odos apnuošimą. Slaugytojų atliekamo donoro rankos apnuošimo kokybė yra monitoruojama. 2018 metų monitoringo rezultatai patvirtino tinkamą slaugytojų darbo kokybę.

Kraujo komponentų mikrobiologiniai tyrimai atliekami kraujo komponentų saugojimo pabaigoje, tyrimus atliekant pagal sutartį išorės licencijuotose laboratorijose. Kraujo komponentų mikrobiologinio augimo atvejų 2018 metais nebuvo.

Susekamumas ir pranešimai apie pavojingas nepageidaujamas reakcijas ir pavojingus nepageidaujamus reiškinius

2018 metais VšĮ NKC nebuvo gauta pranešimų apie pavojingas nepageidaujamas reakcijas recipientams ir donorams ir nebuvo užfiksuotų pavojingų nepageidaujamų reiškinių.

VšĮ Nacionalinio kraujo centro klientų (asmens sveikatos priežiūros įstaigų, naudojančių kraujo komponentus ir preparatus) bei donorų apklausa ir jų pasitenkinimas VšĮ Nacionalinio kraujo centro teikiamomis paslaugomis

Siekiant atsižvelgti ir pagal galimybes patenkinti VšĮ NKC donorų poreikius, 2018 metais buvo atlikta donorų anoniminė apklausa, kurios metu VšĮ NKC (Vilniuje, Klaipėdoje ir Panevėžyje) kraujo davę asmenys atsakė į anketos klausimus.

Donorų apklausos anketą sudarė 14 klausimų, kurie sudaryti taip, kad gavus apibendrintus anketų duomenis, būtų galima tobulinti donorų aptarnavimą, atsižvelgiant į jų poreikius, išsakytą nuomonę. Iš viso gauta ir apdorota 419 donorų apklausos anketų. Apklausos rezultatai parodė, kad pagrindinis motyvas paskatinęs pirmą kartą duoti kraujo: pilietiškumas, socialinis atsakingumas atliepiančią informaciją apie kraujo trūkumą, bendruomeniškumas perimant teigiamą šeimos, draugų, artimųjų požiūrį į kraujo donorystę. Tarp antrą kartą duoti kraujo skatinusių motyvų dažniausiai nurodomi: altruistinis motyvas skatinantis padėti ligoniui, socialinis atsakingumas reaguojant į skelbiamą informaciją apie kraujo trūkumą gydymo įstaigose, motyvas, susijęs su teigiamu donorystės poveikiu donoro savijautai - gera savijauta po kraujo davimo.

Apie kraujo donorystės akcijas ir renginius donorai dažniausiai sužino SMS žinute ar skambučiu iš VšĮ NKC darbuotojų, taip pat seka naujienas socialiniuose tinkluose, informaciją randa NKC tinklalapyje, didžioji dalis respondentų nurodė, kad kraujo ateina duoti ne tik tada, kai yra pakviečiami asmeniškai.

Apklausos rezultatai parodė, kad VšĮ NKC donorai gauna pakankamai informacijos apie tinkamą pasiruošimą kraujo davimui. Net 93 % visų amžiaus grupių ir išsilavinimo respondentų nurodė, kad jie gali duoti kraujo du kartus per metus. Tai parodo, kad donorai yra patenkinti VšĮ NKC teikiamų paslaugų kokybe ir aptarnavimu.

Siekiant gauti grįžtamąjį ryšį iš VšĮ NKC klientų – asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kurioms VšĮ NKC teikia kraujo komponentus, 2018 metais anketavimo būdu buvo atlikta asmens sveikatos priežiūros įstaigų apklausa. Apklausos anketą sudarė 8 klausimai, taip pat asmens sveikatos priežiūros įstaigų buvo prašoma pateikti siūlymus dėl kraujo komponentų užsakymų priėmimo bei vykdymo organizavimo tobulinimo. Iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų tokiu būdu gauta informacija VšĮ NKC yra labai svarbi identifikuojant kraujo komponentų tiekimo proceso galimas tobulintinas sritis.

Išanalizavus ir apibendrinus asmens sveikatos priežiūros įstaigų pateiktas apklausos anketų duomenis konstatuota, kad įvykdytas vienas iš pagrindinių VšĮ NKC veiklos uždavinių – asmens sveikatos priežiūros įstaigos laiku aprūpinamos saugiais ir kokybiškais kraujo komponentais, kraujo centro darbuotojai suteikia pakankamai reikiamos informacijos apie VšĮ NKC ruošiamus kraujo komponentus, kokybiškai aptarnauja asmens sveikatos priežiūros įstaigas priimant užsakymus ir

išduodant užsakytus kraujo komponentus, laiku ir tinkamai vykdo sutartinius įsipareigojimus. Daugelyje anketas atsiuntusių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skubūs kraujo komponentų užsakymai sudaro iki 30 % visų kraujo komponentų užsakymų. Pastebėta, kad daugėja asmens sveikatos priežiūros įstaigų, galinčių planuoti išankstinius kraujo komponentų užsakymus ir laikyti kraujo komponentų atsargas.

Kokybės rizikos valdymas

Rizikos valdymo procesas yra viena iš visų VŠĮ NKC kokybės vadybos sistemos procesų sudėtinių dalių. Rizikos valdomos išaiškinant su produktu ar procesu susijusias rizikas, įvertinant kritiškumą ir taikant priemones, kurios leistų riziką sumažinti iki priimtino lygio.

2018 metais buvo inicijuoti 5 rizikos įvertinimai. Trys iš jų buvo susiję su kraujo laboratorinio ištyrimo procesu, du su plazmos panaudojimo procesu.

Dėl poreikio naudoti imunohematologinį analizatorių Galileo Neo ir jo reagentus buvo atliktas rizikos įvertinimas. Konstatuota, kad kvalifikavimo ir validavimo veiksmai buvo tiekėjų atlikti, projektai pateikti ir sukurta duomenų perdavimo į eProgesa sąsaja. Pateikti dokumentų projektai neapėmė visos reikalaujamos informacijos ir turėjo būti koreguoti. Nuspręsta, kad laikotarpyje kol bus patvirtinti galutiniai validavimo dokumentai, imunohematologinių tyrimų kokybės kontrolė turi būti sustiprinta. Rizikos mažinimo priemonės įgyvendintos. Kvalifikavimo ir validavimo ataskaitos patvirtintos.

Keičiant molekulinį tyrimų mėginių kaupinio dydį ir įtraukiant naujus HA ir Parvo B19 virusų tyrimus, buvo atliktas rizikos vertinimas, kuris parodė, kad HIV, HCV ir HB kaupinių molekuliniam tyrimams mažinimas ir papildomas HA ir Parvo B19 ištyrimas yra tinkamos kraujo saugumo didinimo priemonės ir papildomų rizikų nesukelia, kai duomenys perduodami į eProgesa testuotos sąsajos pagalba. Mėginių kaupinio dydis ir nauji tyrimai ir sąsaja įdiegti.

Siekiant automatizuotu būdu perduoti trombocitų aferezės donorų bei kartotinių donorų pilno kraujo vaizdo prieš donaciją tyrimus į eProgesa ir tuo būdu formuoti potencialių trombocitų aferezės donorų registrą buvo vertinta tokių duomenų perdavimo į IS ir duomenų išgavimo iš IS rizika. Nustatyta, kad tinkamai sukurta ir testuota sąsaja tarp hematologinio analizatoriaus ir eProgesa bei patvirtintas mėginių paėmimo algoritmas papildomų rizikų nesukelia. Sąsaja kuria eProges IS priežiūrą atliekantis sutartinis tiekėjas.

Siekiant įvertinti saugojimo mėginių Plazmos saugykloje saugojimo metu kylančias rizikas, buvo atliktas rizikos įvertinimas. Nustatyta, kad nėra išaiškintos mėginių saugojimui kritinės temperatūros atžvilgiu vietos šalčio kameros prieškambaryje (prieškambario temperatūrinis žemėlapis). Kaip rizikos mažinimo priemonė buvo pasiūlymas rekvalfikuoti šalčio kamerą su prieškambariu. Rekvalfikavimas atliktas, temperatūrinis žemėlapis sudarytas.

Dėl karantino statuso panaikinimo šviežiai šaldytos plazmos vienetais, kurie buvo laikyti laikino saugojimo įrangoje buvo vertintos galimos rizikos ir konstatuota, kad saugojimo temperatūra buvo palaikoma, kontroliuojama dviem skirtingomis sistemomis, atitiko Europos farmakopėjos monografijos 0853 reikalavimus ir yra dokumentuota įrodanti informacija. Ženklinimo pažeidimų nebuvo. Karantino statusas šviežiai šaldytai plazmai panaikintas.

Įrangos tinkamumo patvirtinimas ir tyrimo metodų validavimas

Tinkamumo patvirtinimo ir validavimo veiksmai VŠĮ NKC atliekami vadovaujantis procedūros aprašu PA14-NKC „Įrangos kvalifikavimas, procesų ir tyrimo metodų validavimas“. Medicininei įrangai atliekamas kvalifikavimas, o laboratorinio tyrimo metodai ir procesai yra validuojami. Atsižvelgiant į VŠĮ NKC finansines galimybes ir turimus išteklius bei personalo kvalifikaciją, dalį kvalifikavimo paslaugų atlieka sutartiniai paslaugų tiekėjai.

Pagrindinis validavimo planas buvo parengtas 2017 – 2018 metams ir patvirtintas. Iš viso į 2017 – 2018 metų validavimo planą buvo įtraukti 39 pagrindiniuose kraujo ir kraujo komponentų ruošimo, ištyrimo ir saugojimo procesuose ir vaistinių preparatų saugojimui naudojamos įrangos vienetai, tarp

jų 8 numatyti rekvalifikuoti, o kiti - naujai perkami. 2017 – 2018 metų validavimo planas įvykdytas.

2017 – 2018 metų validavimo planas buvo papildomas įtraukiant naujus objektus: nepertraukiamo temperatūros monitoravimo sistemą, naują kraujo laboratorinio ištyrimo įrangą, šaldymo įrangą ir plazmos laikino saugojimo įrangą. 2017 - 2018 metais buvo įsigyti ir kvalifikuoti medicininiai šaldikliai šviežiai šaldytos plazmos ir krioprecipitato saugojimui bei šaldytuvai Kraujo laboratorinio ištyrimo skyriuje.

2017 – 2018 metais buvo validuotos gamybinių procesų veiklos: Kraujo komponentų ruošimo procese šviežiai šaldytos plazmos ženklavimo ir perdavimo į plazmos saugyklą parametrų validavimas; perėjus prie naujos konfigūracijos kraujo maišų sistemų ir naudojant specialią įrangą kraujo komponentų atskyrimui 2018 metais kraujo centro filialuose buvo validuota sukauptų trombocitų pridėtiniame tirpale NKC gamyba; Molekulinių tyrimų laboratorijoje įdiegus naujus tyrimus DPX (Hepatito A ir Parvo viruso), buvo atliktas Cobas DPX tyrimo su Cobas 6800 systems validavimas ir kaupinių sudarytų iš 96 ir 6 ėminių validavimas; Imunohematologinių tyrimų laboratorijoje - Galileo NEO tyrimų metodo validavimas; Serologinių tyrimų laboratorijoje pasikeitus Syphilis – TP reagento kataloginiam numeriui, buvo atliktas reagento, tyrimo ir kraujo donorystės sistemos eProgesa konfigūracijos pakeitimas ir testavimas.

Higienos priežiūros procese buvo atliktas donoro rankos apnuošimo metodo su patvirtintu dezinfektantu validavimas. Nustatyta, kad dezinfektantas ir taikomas metodas yra tinkami donoro rankos odos apnuošimui.

IX SKYRIUS AUDITAI IR IŠORINIAI TIKRINIMAI

Vidaus auditas yra vienas iš matavimo, analizės ir gerinimo procesų. Vidaus auditų tikslas – įvertinti VŠĮ NKC kokybės vadybos sistemos atitiktį KDĮ geros praktikos nuostatų, geros gamybos praktikos principų, vaistų geros platinimo praktikos taisyklių, ISO 9001:2015 standarto reikalavimams ir pačios organizacijos nustatytiems reikalavimams kokybės vadybos sistemai bei savalaikiai išsiaiškinti sisteminės spręstinas problemas ir pateikti siūlymus nuolat gerinti kokybės vadybos sistemos rezultatyvumą.

Vidaus auditai atliekami vadovaujantis VŠĮ NKC direktoriaus įsakymu patvirtintu procedūros aprašu PA19-NKC Vidaus auditas. Vidaus auditus atlieka VŠĮ NKC direktoriaus įsakymu sudaryta Vidaus medicininio audito grupė. Vidaus auditai atliekami pagal VŠĮ NKC direktoriaus įsakymu patvirtintą Vidaus medicininį auditų planą. 2018 metais buvo suplanuota atlikti 14 auditų, o metų pabaigoje šis planas papildytas VŠĮ Nacionalinio kraujo centro kokybės vadybos sistemos elementų sąryšio su ISO 9001:2015 standarto reikalavimais vertinimo auditu. Auditai buvo planuojami atsižvelgiant į atitinkamų procesų svarbą, poveikį organizacijai darančius pakeitimus, taip pat į ankstesnių auditų rezultatus. 2018 metais audituoti pagrindiniai produkto realizavimo ir palaikomieji procesai: Kraujo komponentų gamyba, saugojimas ir išdavimas, Šviežiai šaldytos plazmos panaudojimas, Kraujo ištyrimas ir rezultatų pateikimas, Vaistinių preparatų didmeninio platinimo veikla, Kompiuterinės ir programinės įrangos valdymas, Medicinos prietaisų ir įrangos valdymas ir įrangos kvalifikavimas. Dokumentų ir įrašų valdymo, Personalo valdymo, Kokybės rizikos valdymo, Neatitiktčių, nuokrypių, korekcinių ir prevencinių veiksmų valdymo, Pakeitimų valdymo procesų reikalavimai buvo įtraukiami į kiekvieną audituojamą procesą kaip audito dalis. Auditų metu nustatyta viena neatitiktis, pateiktos pastabos ir pasiūlymai veiklos procesų gerinimui.

2018 metais VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre taip pat buvo atlikti ir išorinių institucijų tikrinimai (inspektavimai, auditai). VŠĮ Nacionalinio kraujo centro veiklą 2018 metais tikrino:

- Kompanijos Bureau Veritas Certification Lietuva specialistai (VŠĮ Nacionalinio kraujo centro kokybės vadybos sistemos resertifikavimas pagal tarptautinio standarto ISO 9001:2015 reikalavimus).

- UAB „Apskaitos ir mokesčių konsultacijos“ specialistai (atliktas VŠĮ Nacionalinio kraujo centro ir VŠĮ Nacionalinio kraujo centro Klaipėdos ir Panevėžio filialų 2017 metų finansinės veiklos auditas).

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Vidaus audito skyriaus specialistai atliko VšĮ Nacionalinio kraujo centro veiklos vidaus auditą

X SKYRIUS KORUPCIJOS PREVENCIJA

VšĮ NKC direktoriaus įsakymu paskirtas asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją ir jos kontrolę centre. VšĮ NKC internetinėje svetainėje adresu www.kraujodonoryste.lt/ yra viešai prieinama ir skelbiama VšĮ NKC direktoriaus įsakymu patvirtinta Korupcijos prevencijos VšĮ Nacionaliniame kraujo centre programa ir šios programos įgyvendinimo priemonių planas, informacinis skelbimas dėl donoro kreipimosi į atsakingas institucijas, susidūrus su korupcinio pobūdžio veikla, taip pat VšĮ Nacionalinio kraujo centro direktoriaus kreipimasis.

VšĮ NKC vykdoma kraujo donorystės veikla nėra korupcinio pobūdžio veikla bei nesuteikia pagrindo donorų neoficialiems mokėjimams nei gydytojams nei kitam personalui, nes pagrindinis VšĮ NKC tikslas – gerinti Lietuvos gyventojų sveikatą, mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą aprūpinant sveikatos priežiūros įstaigas krauju, kraujo komponentais ir vaistiniais preparatais. Tam, kad būtų užtikrintas šio tikslo vykdymas, VšĮ NKC darbuotojai telkia ir kviečia donorus, vykdo jų atranką, ima donorų kraują.

Siekiant, kad visuomenei nekiltų abejonių dėl įstaigos veiklos skaidrumo, 2018 m. parengta mokymo medžiaga dėl antikorupcinės aplinkos kūrimo VšĮ NKC bei mokymo medžiaga dėl interesų konfliktų rizikos valdymo, su kuriomis supažindinti visi įstaigos darbuotojai, taip pat parengti ir išplatinti korupcijos prevencijos lankstinukai „Nulinės tolerancijos korupcijai politika 2018 m.“. 2018 m. buvo atlikta išsami VšĮ NKC darbuotojų privačių interesų deklaravimo analizė, parengta mokymo medžiaga apie interesų konfliktų rizikos valdymą, su šia medžiaga supažindinti visi VšĮ NKC darbuotojai, sudarytas asmenų, privalančių deklaruoti privačius interesus sąrašas ir nustatyta vidaus kontrolės priemonė interesų konfliktų rizikos valdymo srityje (numatytos nuolatinės periodinės deklaracijų peržiūros ir vertinimai).

VšĮ NKC nustatyta vidaus kontrolės priemonė viešųjų pirkimų srityje – prevencinė kontrolė ir paskirtas už jos vykdymą atsakingas asmuo. VšĮ NKC direktorės įsakymu nustatyta papildoma vidaus kontrolės procedūra, įpareigojanti atlikti išsamius rinkos tyrimus, sudarančius pagrindą tinkamai nustatyti pirkimo vertę ir mažinančius galimybes rinkos dalyviams piktnaudžiauti siūlant didesnes nei rinkos kainas.

XI SKYRIUS VIEŠIEJI PIRKIMAI

Viešųjų pirkimų pagrindinis uždavinys – aprūpinti kraujo centrą donorystės, kraujo ruošimo ir kitų veiklų įgyvendinimui reikalingomis prekėmis, paslaugomis bei darbais, formuojant pirkimų planą ir kontroliuojant jo įgyvendinimą, o taip pat atliekant viešųjų pirkimų procedūras. Viešieji pirkimai vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu, poįstatyminiais teisės aktais, vidaus teisės aktais, reglamentuojančiais viešuosius pirkimus.

Pirkimai vykdomi atsižvelgiant į VšĮ NKC direktoriaus įsakymu patvirtintus metinius prekių, paslaugų, darbų pirkimų planus bei įstaigos finansines galimybes.

VšĮ NKC 2018 metais buvo atlikta 22 atviri (tarptautiniai ir supaprastinti atviri konkursai) viešojo pirkimo konkursai, kuriais buvo siekiama nupirkti reagentų ir eksploatacinių medžiagų kraujui tirti, specializuotos šaldymo įrangos kraujui ir plazmai laikyti, kraujo maišelių užlydymo aparatų, medicinos priemonių ir kita, o taip pat medicinos prietaisų techninės priežiūros bei patikros paslaugų.

Įgyvendinant Neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo programą, 2018 metais buvo atlikta 16 atvirų konkursų. Buvo perkamos reklamos, renginių organizavimo paslaugos, bilietai į kiną skirti dalinti neatlygintiniams donorams, suvenyrai donorams su donorystės simbolika (gertuvės, puodeliai, hematogenas, šokoladas, mediniai rėmeliai).

Vykstant mažos vertės pirkimus 2018 metais buvo įsigyta prekių ir paslaugų už daugiau nei 729 tūkst. eurų. 2018 metais VšĮ NKC iš viso buvo inicijuota 484 paraiškos prekėms bei paslaugoms įsigyti, įvykdyta 99,2 proc. šių paraiškų

VšĮ NKC 2018 metais taip pat dalyvavo asmens sveikatos priežiūros įstaigų organizuojamuose viešojo pirkimo konkursuose dėl kraujo komponentų tiekimo ir tyrimų atlikimo – pateikti 38 pasiūlymai liginėms.

XII SKYRIUS FINANSINĖ VEIKLA

Buhalterinė apskaita VšĮ NKC vedama vadovaujantis LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, LR buhalterinės apskaitos įstatymu bei kitų galiojančių teisės aktų reikalavimais. VšĮ NKC finansinė apskaita tvarkoma pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (VSAFAS). 2018 metais buvo parengti ir laiku pateikti finansinių ataskaitų rinkiniai, PVM deklaracijos, mėnesio pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos, PSDF biudžeto išlaidų vykdymo ataskaita, rengiami ir į Finansų ministerijos naudojamą viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinę sistemą (VSAKIS) teikiami metinis finansinių ataskaitų rinkinys, pajamų ir sąnaudų sąskaitų apyvartos mėnesio duomenys, derinamos apyvartos ir skolos su kiekviena asmens sveikatos priežiūros įstaiga ir kt., atlikta metinė viso turto ir įsipareigojimų inventORIZACIJA.

2018 metais VšĮ NKC pagrindinės veiklos pajamos sudarė 11.644,082 tūkst. eurų, iš jų:

- finansavimo pajamos iš kitų šaltinių - 5.213,550 tūkst. eurų;

- pagrindinės veiklos kitos pajamos - 6.430,532 tūkst. eurų.

2018 metais VšĮ NKC kitos veiklos pajamos - 2,717 tūkst. eurų.

Finansavimo pajamas sudaro: panaudotos lėšos neatlygintinai donorystei propaguoti, gautos iš PSDF (790,175 tūkst. eurų); panaudota gauta parama (22,507 tūkst. eurų); ilgalaikio iš paramos lėšų įsigyto turto nusidėvėjimas (20,470 tūkst. eurų); panaudotas konservuotas kraujas, gautas iš donorų (4.380,397 tūkst. eurų).

VšĮ NKC pagrindinės veiklos pajamų reikšmingą dalį (55 proc.) sudaro pajamos už gydymo įstaigoms pateiktus kraujo komponentus – 6.411,344 tūkst. eurų, pajamos už fiziniams ir juridiniams asmenims atliktas kraujo ištyrimo paslaugas – 19,189 tūkst. eurų. 2018 metais, lyginant su praėjusiais metais, pajamos už asmens sveikatos priežiūros įstaigoms pateiktus kraujo komponentus padidėjo 4,5 proc. Kitos veiklos pajamas sudarė didmeninio vaistų platinimo pajamos.

2018 metais centras yra gavęs paramos maisto produktais, prekėmis, paslaugomis, kurios buvo skirtos kraujo donorams: negazuoto stalo vandens, mineralinio vandens (vertė 1100,88 eurų, UAB „Eurodalys“, vertė 881,67 eurai, UAB „Birštono mineraliniai vandenys ir Ko“), batonėlių (vertė 3762,00 eurai, UAB „Orkla Health“), maisto papildų ir žurnalų (vertė 5449,20 eurai, UAB „Tamro“), maisto papildų (vertė 273,00 eurai, UAB „Miečys“), arbatos (vertė 122,0 eurai, UAB „Acorus Calamus“), rašiklių (vertė 229,9 eurai, UAB „Gyvybės ir gamtos inovacijų centras“), marškinėlių (vertė 1184,65 eurai, UAB „Ozo turtas“), maitinimo paslaugų (vertė 1938,65 eurai, UAB „Fresenius Kabi Baltics“, 1172,95 eurai, UAB „Diagnostinės sistemos“), vertimo paslaugų (vertė 1452,0 eurai, UAB „Gyvybės ir gamtos inovacijų centras“).

VšĮ NKC pagrindinės veiklos sąnaudos 2018 metais sudarė 11.549,856 tūkst. eurų.

VšĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 metų apskaičiuotasis grynavis perviršis sudarė 35,390 tūkst. eurų.

VšĮ NKC 2018 metų veiklos sąnaudų struktūra parodyta 4 lentelėje.

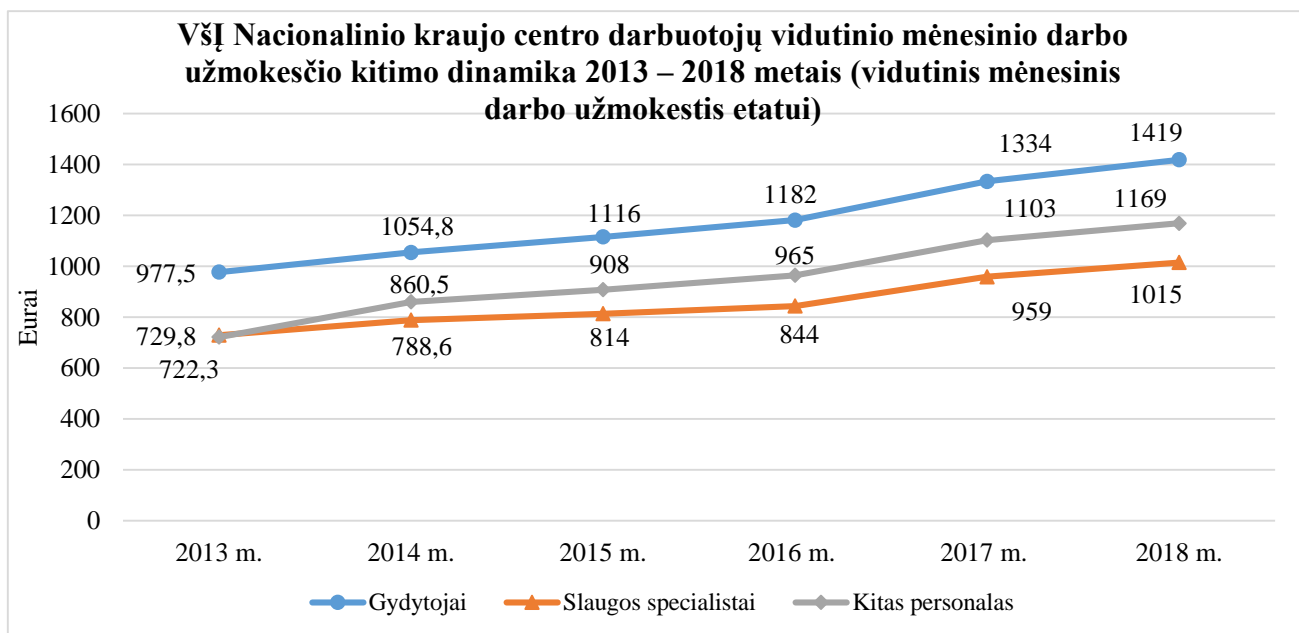
4 lentelė. VšĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 metų veiklos rezultatų ataskaitos duomenys

Eil. Nr.	Pavadinimas	Suma, tūkst. eurų
1.	Pagrindinės veiklos pajamos	11 644,082
2.	Pagrindinės veiklos sąnaudos iš viso, iš jų:	-11 549,856
2.1.	Darbuotojų darbo užmokestis ir socialinis draudimas	-3 667,233
2.2.	Ilgalaikio turto nusidėvėjimas (amortizacija)	-193,319
2.3.	Komunalinės paslaugos ir ryšiai	-153,067
2.4.	Komandiruotės	-5,403
2.5.	Transportas	-61,872
2.6.	Kvalifikacijos kėlimas	-17,864
2.7.	Paprastasis remontas ir eksploatacija	-37,625
1.8.	Sunaudotų ir parduotų atsargų savikaina	-6 219,478
2.9.	Nuoma	-154,435
2.10.	Kitos paslaugos	-174,959
2.11.	Kita (parama, kompensacijos ir kt.)	-864,601
3.	Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas	94,226
4.	Kitos veiklos rezultatas	-63,244
4.1.	Kitos veiklos pajamos	2,717
4.2.	Kitos veiklos sąnaudos	-65,961
5.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatas	4,408
6.	Grynasis perviršis ar deficitas (+/-)	35,390

VšĮ NKC sąnaudos darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui sudarė 31,8 proc. pagrindinės veiklos sąnaudų. 2018 metais, lyginant su praėjusiais metais, darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudos sumažėjo 1,4 proc. Optimizuojant užimtų etatų skaičių (2017 m. VšĮ NKC buvo 213,25 užimtų etatų, o 2018 m. – 201,25 užimtas etatas), 2018 metais buvo pasiektas darbo užmokesčio sąnaudų sumažėjimas, nors įstaigos darbuotojų vidutinis darbo užmokestis etatui didėjo ne tik medicinos darbuotojams, bet ir kitam personalui (žiūr. 5 lentelę). Pastaruosius penkerius metus VšĮ NKC darbuotojų darbo užmokestis buvo nuolat didinamas (žiūr. 15 pav.).

5 lentelė. Duomenys apie VšĮ Nacionalinio kraujo centro darbuotojų vidutinį mėnesinį darbo užmokestį 2017 – 2018 metais

Eil. Nr.	Profesijos pavadinimas	Vidutinis mėnesinis darbo užmokestis etatui, eurais		Pokytis, proc.
		2017 metai	2018 metai	
1.	Gydytojai	1 334,0	1419,0	+6,4
2.	Slaugos specialistai	959,0	1015,0	+5,8
3.	Kitas personalas	1 103,0	1169,0	+6,0

VšĮ NKC 2018 metais įvedė į eksploataciją ilgalaikio turto už 303,841 tūkst. eurų, iš jų:

- materialaus turto - už 303,067 tūkst. eurų;
- nematerialaus turto - už 0,774 tūkst. eurų.

Perleisto ilgalaikio turto nebuvo.

VšĮ NKC dalininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. 2018 metais jokių dalininko įnašų į VšĮ NKC biudžetą nebuvo, taip pat nebuvo ir išlaidų išmokoms su viešosios įstaigos dalininku susijusiems asmenims.

VšĮ NKC yra patariamasis organas – Stebėtojų taryba, kitų kolegialių organų viešojoje įstaigoje Nacionalinis kraujo centras nėra. 2018 metais nebuvo jokių išlaidų kolegialių organų narių darbo užmokesčiui bei kitoms kolegialių organų narių išmokoms. VšĮ NKC Stebėtojų tarybos nariams taip pat nebuvo jokių išlaidų.

Vykdam sutartis su VšĮ NKC įsipareigojimus, 2018 metais Vilniaus teritorinė ligonių kasa Neatlygintinos kraujo donorystės propogavimo programos įgyvendinimui VšĮ NKC numatė skirti 813,8 tūkst. eurų. Neatlygintinos kraujo donorystės skatinimo priemonėms bei paslaugoms įsigyti VšĮ NKC 2018 metais buvo panaudota 786,675 tūkst. eurų. 2018 metais VšĮ NKC buvo plėtojama neatlygintinos donorystės veikla, todėl išlaidų kraujo ir jo sudėtinių dalių donorų kompensacijoms nebuvo.

XIII SKYRIUS VŠĮ NACIONALINIAM KRAUJO CENTRUI NUSTATYTŲ 2018 METŲ VEIKLOS SIEKTINŲ UŽDUOČIŲ ĮVYKDYMO ATASKAITA

Lietuvos Nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų įstaigų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2018 metais siektinos reikšmės buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. V-554 “Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2018 metų siektinų reikšmių patvirtinimo”.

VšĮ NKC nebuvo įrašytas į Nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų įstaigų, kurioms taikytinos minėtu Sveikatos apsaugos ministro įsakymu nustatytos veiklos rezultatų vertinimo rodiklių siektinos reikšmės, sąrašą, todėl VšĮ NKC parengė VšĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 metais siektinų veiklos užduočių projektą ir kreipėsi į Sveikatos apsaugos ministeriją prašydamas pateikti siūlymus bei pastabas dėl minėto projekto (VšĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 m. liepos 18 d. raštas Nr. 7–341

“Dėl viešosios įstaigos Nacionalinis kraujo centras 2018 metais siektinų veiklos užduočių nustatymo” pridedamas, 4 lapai).

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. V-1145 “Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 9 d. įsakymo Nr. V-554 “Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2018 metų siektinų reikšmių patvirtinimo” pakeitimo” VŠĮ NKC buvo priskirtas respublikos lygmens Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešosioms įstaigoms, taip pat nurodyti VŠĮ Nacionaliniam kraujo centrui taikytini veiklos rezultatų vertinimo rodikliai bei šių rodiklių siektinos reikšmės: įstaigos praėjusių metų veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytas pajamų ir sąnaudų skirtumas (grynasis perviršis ar deficitas), įstaigos sąnaudų valdymo išlaidoms dalis, įstaigos finansinių išipareigojimų dalis nuo metinio įstaigos biudžeto (absoliutaus likvidumo rodiklis), įstaigoje taikomos kovos su korupcija priemonės, numatytos sveikatos apsaugos ministro tvirtinamoje Sveikatos priežiūros srities korupcijos prevencijos programoje, konsoliduotų viešųjų pirkimų skaičius.

Duomenys apie 2018 m. VŠĮ NKC nustatytų veiklos rezultatų įvykdymą apibendrinti 6 lentelėje.

6 lentelė. Duomenys apie 2018 m. VŠĮ Nacionaliniam kraujo centrui nustatytų veiklos siektinų užduočių įvykdymą

Eil. Nr.	Veiklos rezultatų vertinimo rodikliai	Rodiklių reikšmės	Informacija apie įvykdymą
1.	Įstaigos praėjusių metų veiklos rezultatų ataskaitoje nurodytas pajamų ir sąnaudų skirtumas (grynasis perviršis ar deficitas)	Būti nenuostolingai	<p>Įvykdyta: 2018 metų apskaičiuotas grynasis perviršis sudaro 35,390 tūkst. eurų. VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 m. pagrindinės veiklos pajamos: 11.644,082 tūkst. eurų, pagrindinės veiklos sąnaudos -11.549,856 tūkst. eurų, kitos veiklos rezultatas -63,244 tūkst. eurų, finansinės ir investicinės veiklos rezultatas 4,408 tūkst. eurų.</p>
2.	Įstaigos sąnaudų valdymo išlaidoms dalis	Įstaigos sąnaudų valdymo išlaidoms dalis ne daugiau kaip 1,72 proc.	<p>Neįvykdyta: VŠĮ Nacionalinio kraujo centro sąnaudų valdymo išlaidoms dalis 2018 metais sudarė 2,37 proc. nuo pagrindinės ir kitos veiklos sąnaudų. 2018 metais VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre 95 proc. sąnaudų valdymo išlaidoms sudarė valdymo darbuotojams priskirtų darbuotojų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo išlaidos. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugsėjo 14 d. įsakymu Nr. V-1020 “Dėl viešosios įstaigos Nacionalinio kraujo centro valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo tvirtinimo”, kuris įsigaliojo 2018 m. spalio 15 d., buvo patvirtinta nauja VŠĮ Nacionalinio kraujo centro valdymo struktūra bei pareigybių sąrašas, be kitų pakeitimų panaikinant direktoriaus patarėjo pareigybę, dėl ko sumažėjo valdymo darbuotojams priskiriamų darbuotojų skaičius. Atsižvelgiant į tai, kokios pareigybės Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. V-554 “Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2018 metų siektinų reikšmių patvirtinimo” priskiriamos prie valdymo darbuotojų pareigybių, VŠĮ Nacionalinio kraujo centro direktoriaus 2018 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. B-410 buvo pakeistas VŠĮ Nacionalinio kraujo centro darbuotojų pareigybių, priskiriamų prie valdymo darbuotojų, sąrašas. Minėtos priemonės leido reikšmingai sumažinti 2018 m. II pusmečio VŠĮ Nacionalinio kraujo centro sąnaudas valdymo išlaidoms, lyginant su 2018 m. I pusmečiu, tačiau, nepaisant visų pastangų mažinti valdymo išlaidas, per palyginti trumpą laikotarpį, kuomet VŠĮ Nacionaliniam kraujo centrui Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. V-1145 buvo nustatytos veiklos rezultatų vertinimo rodiklių siektinos reikšmės 2018 metams, iki 2018 m.</p>

			<p>pabaigos nustatytos sąnaudų valdymo išlaidoms dalies nepavyko pasiekti.</p> <p>Iki 2018 metų VŠĮ Nacionaliniam kraujo centrui Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo nustatomas sąnaudų valdymo išlaidoms dalies rodiklis – ne daugiau kaip 5 proc. nuo pagrindinės ir kitos veiklos sąnaudų.</p>
3.	Įstaigos finansinių įsipareigojimų dalis nuo metinio įstaigos biudžeto	Absoliutaus likvidumo rodiklis – nuo 0,5 iki 1	<p><u>Ivykdyta:</u></p> <p>Absoliutaus likvidumo rodiklis – 1,31. VŠĮ Nacionalinio kraujo centro likvidaus trumpalaikio turto vertė daugiau nei 30 proc. viršija trumpalaikių įsipareigojimų vertę.</p> <p>VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 m. finansinės būklės ataskaitos duomenys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - trumpalaikių investicijų vertė – 0,0 eurų; - pinigų ir piniginių ekvivalentų vertė – 479.985,07 eurų; - trumpalaikių įsipareigojimų vertė – 366.260,91 eurų.
4.	Įstaigoje taikomos kovos su korupcija priemonės, numatytos sveikatos apsaugos ministro tvirtinamoje Sveikatos priežiūros srities korupcijos prevencijos programoje	Suteiktas Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardas	<p><u>Neįvykdyta:</u></p> <p>VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 m. veiklos rezultatų vertinimo rodiklių siektinos reikšmės nustatytos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. V-1145 “Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 9 d. įsakymo Nr. V-554 “Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2018 metų siektinų reikšmių patvirtinimo” pakeitimo”. Viena iš VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 m. veiklos rezultatų vertinimo rodiklių siektinų reikšmių – Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo gavimas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. V-65 “Dėl Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo tvarkos aprašo patvirtinimo” nustatyta tvarka.</p> <p>Minėtu Sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtinto Skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo tvarkos aprašo 4-e punkte nustatyta, kad “SAM pavaldžių ASPĮ vertinimas už praėjusius metus atliekamas kiekvienų metų I ketvirtį pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintą grafiką. SAM pavaldžių ASPĮ vertinimo grafiką kasmet ne vėliau kaip iki vasario 15 dienos parengia ir pateikia tvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – SAM) darbuotojai, atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę”.</p> <p>VŠĮ Nacionalinis kraujo centras 2018 metais nebuvo vertintas siekiant nustatyti VŠĮ Nacionalinio kraujo centro korupcijos indeksą ir atitiktį skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams. Kiek mums žinoma, VŠĮ Nacionalinis kraujo centras neįrašytas į asmens sveikatos priežiūros įstaigų, kurias numatoma vertinti 2019 metais, grafiką.</p> <p>VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre 2018 m. spalio 26 – gruodžio 13 dienomis buvo atlikta išsami analizė, kurios tikslas – nustatyti VŠĮ Nacionalinio kraujo centro atitiktį skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams (ją atliko asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją ir kontrolę VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre).</p> <p>Siekiant nustatyti VŠĮ Nacionalinio kraujo centro korupcijos indeksą bei užtikrinti VŠĮ Nacionalinio kraujo centro atitiktį skaidrios asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams, VŠĮ Nacionalinio kraujo centro direktoriaus 2019 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. B-29 “Dėl VŠĮ Nacionalinio kraujo centro atitikties skaidrios sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams” patvirtintas Priemonių dėl VŠĮ Nacionalinio kraujo centro atitikties asmens sveikatos priežiūros įstaigos vardo suteikimo kriterijams sąrašas bei paskirti už kiekvienos priemonės įgyvendinimą atsakingi VŠĮ Nacionalinio kraujo centro darbuotojai.</p>
5.	Konsoliduotų viešųjų pirkimų skaičius	Ne mažiau kaip 1	<p><u>Ivykdyta:</u></p> <p>VŠĮ Nacionalinis kraujo centras 2018 metais įvykdė 1 konsoliduotą viešąjį pirkimą (specializuotų radijo laidų sukūrimo ir transliavimo viešasis pirkimas).</p>

XIV SKYRIUS IŠVADOS

Įvertinus VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 metų veiklą ir apibendrinant veiklos rezultatus, galima daryti šias išvadas:

1. Įvykdytas vienas pagrindinių VŠĮ Nacionalinio kraujo centro veiklos uždavinių – laiku aprūpinti šalies asmens sveikatos priežiūros įstaigas krauju ir jo komponentais. Užtikrinta stabili VŠĮ NKC veikla.

2. Užtikrinta stabili VŠĮ NKC finansinė situacija. VŠĮ NKC 2018 m. gruodžio 31 dienai neturėjo uždelstų finansinių įsiskolinimų. VŠĮ Nacionalinio kraujo centro 2018 metų apskaičiuotasis grynasis perviršis yra 35,390 tūkst. eurų.

3. VŠĮ NKC 2018 metais iš viso atlikta 69 177 konservuoto kraujo ir jo sudėtinių dalių donacijos. VŠĮ NKC pasiekė reikšmingų rezultatų įgyvendinant neatlygintina kraujo donorystę ir gydymo įstaigas aprūpinant kraujo komponentais, paruoštais iš neatlygintinai paaukoto kraujo. Dvejais metais anksčiau nei numatyta Neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo 2016 – 2020 metų programoje (patvirtinta 2015-07-24 LR sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr.V-887) pasiekta neatlygintina donorystė.

3. VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre įdiegta ir veikia kokybės vadybos sistema, atitinkanti tarptautinio standarto ISO 9001:2008 / LST EN ISO 9001:2008 reikalavimus.

4. VŠĮ Nacionaliniame kraujo centre užtikrinta veikla, atitinkanti kraujo donorystės įstaigų Geros praktikos ir Geros gamybos principus.

XV SKYRIUS VŠĮ NACIONALINIO KRAUJO CENTRO 2019 METŲ PLANUOJAMOS VEIKLOS UŽDUOTYS

Siekiant gydymo įstaigas pilnai aprūpinti kraujo komponentais, 2019 metais numatoma į gydymo įstaigas išduoti:

- 66 000 – 67 000 vienetų eritrocitų komponentų;
- 9 000 – 10 000 vienetų šviežiai šaldytos plazmos;
- 1 900 – 2 200 vienetų sukauptųjų trombocitų.

Prognozuojamas kraujo komponentų išdavimų kiekis vertinamas pagal VŠĮ NKC turimas sutartis su asmens sveikatos priežiūros įstaigomis bei praėjusio laikotarpio vidutinį kraujo komponentų išdavimų kiekį.

Numatomam išduoti eritrocitų komponentų kiekiui paruošti planuojama paimti 67 000 – 69 000 kraujo donacijų.

VŠĮ NKC 2019 metų planuojamos pagrindinės veiklos pajamos - ne mažiau 5,6 mln. eurų.
